

Izjava ob 4. juniju

Stane mesečno Din 25.—; za izjavo mesečno Din 40.— neobvezno.

Oglas po tarifi.

Uredništvo:

Ljubljana, Knafljeva ulica št. 5/L
Telefon št. 3072 in 3004, ponoči tudi št. 3034.

Rokopis se ne vrača.

JUTRO

Dnevnik za gospodarstvo, prosveto in politiko

Upravišče: Ljubljana, Prešernova ulica št. 54. — Telefon št. 3036.

Izdatelj: Ljubljana, Prešernova ulica št. 4. — Telefon št. 3498.

Podružnici: Maribor, Aleksandrova št. 13 — Celje, Aleksandrova cesta.

Račun pri poštnem čeku: zavarov.: Ljubljana št. 11.843 - Praha číslo 78.180
Wien, Nr. 305.241.

Ljubljana, 14. junija.

V kratkem se sestanejo vnanji ministri maloantantskih držav v Sinaji in Bukarešti na običajno konferenco, kakor se redoma vršijo vsakega pol leta.

Konferenca Male antante obravnava mednarodnopolitične probleme, ki so postali odnosa ostali ta čas aktualni, seveda posebno one, ki se direktno ali indirektno tičejo Male antante. To pot bodo naši vnanji ministri imeli obilo aktualnih problemov, ki se tičejo Male antante in h katerim se mora zavzeti stališče.

Letos se bo posebno jasno pokazalo, kako prazne so bile sode, da se je Mala antanta preživela. Letos moremo tej sodbi nasproti postaviti drugo, ki bi se glasila, da bi bilo Malo antanto treba baš sedaj ustanoviti, ako ne bi bila že doslej osnovana.

V ospredju političnega zanimanja v območju Male antante stoji posebno letos vprašanje odnošajev do Madžarske, ki je postala zadnji čas sila agila. Le s to spremembo in komplikacijo, da se Madžarska sedaj naslanja na vnanje faktorje, na Italijo, ki ji sedaj že očiteljno obeta revizijo trianonske mirovne pogodbe.

Ko se je Mala antanta ustanavljala, so v Budimpešti položaj v srednjem Podunavju premostrilvali popolnoma drugače. Takrat so svojo moč še silno precejevali in so upali na možnost, da takoj pokličejo nazaj na prestol svetega Štefana Habsburgovca, ki naj pripomore v neposredni bodočnosti do restavracije celotne stare ogrske države. Monarhistični restavracijski poskusi pa so se ponesrečili baš radi kompaktnega in zelo energičnega odpora Male antante. Sprito tega je morala Madžarska popolnoma opustiti nade na skorajšnji povratek Habsburgovcev in s tem tudi na realizacijo irendentističnih načrtov. Odlej je bila madžarska politika nekoliko zmernejša, dasi še vedno ni opustila svojega odklonjevalnega stališča napram obstoječemu stanju. V Budimpešti so se naposled povzpeli celo tako visoko, da je Horthy o priliki mohaške proslave ponudil Jugoslaviji pomirjenje in vse je kazalo, da se bodo odnošaji na tej strani zares izboljšali.

Ali se preden se je madžarska dobra volja mogla z direktnimi pogajanimi praktično preiskušati, je nastal preokret. Italija se je očividno zbalala, da bi ji zblizanje med Madžarsko in Jugoslavijo pokvarilo račune, zato je nenadoma stavila Madžarski velike ponudbe glede gospodarskega izhoda na Reko, brž nato ji ponudila prijateljsko pogodbo, ki se je malo nato zares sklenila in s tem je madžarska politika krenila zopet v nov pravec. Rim je Madžarski obljubil pomoč za realizacijo irendentističnih teženj, in Budimpešta je šla na te obljube ter opustila nadaljnje delo za sporazum z Jugoslavijo.

Ker habsburška restavracija tudi v Italiji ne more biti simpatična, je Madžarska spremenila taktiko in pričela intenzivno delo za revizijo trianonske mirovne pogodbe. Ker se ji je nepričakovano pokazala možnost, da jo bo pri tem prizadevanju podpirala Italija, so šovinistične in irendentistične težnje močno pogonale, osobito, ko se je magnatno posrečilo dobiti na svojo stran nekatere vnanje posameznike, med njimi Rothmerna.

Konferenca Male antante se bo imela priliko pečati z najnovejšimi in dovolj resnimi poskusi nove madžarske taktike. Tu je monarhistična afera, ki ima baš za Malo antanto ogromen pomen, zakaj prav nič ni dvomiti, da se bo tihotapstvo orožja nadaljevalo. Optantski spor se indirektno tiče tudi ostalih članic Male antante in naposled očiteljno izjava Mussolinijeva za revizijo trianonskih mirovni določb zahteva, da se k akciji zavzame stališče V tej zvezi je zelo značilna vest, da bo Beneš predlagal srednjeevropski Locarno.

Brez dvoma bo v ospredju konferencie v Sinaji in Bukarešti madžarsko vprašanje. Za nas je tudi velikega pomena problem, kako stališče bo Mala antanta zavzela k taktiki Italije, ki se sedaj privrta k obračtu samo v nasprotje proti Jugoslaviji, marveč tudi proti celotni Mali antanti. Jugoslovensko-italijanski spor postaja polagoma odkrito tudi italijansko-maloantantska zadeva.

Prva vladna zmaga v francoski zbornici

Pariz, 14. junija. s. Na današnji seji zbornice se je pričela razprava o interpelaciji poslanca Walterja glede takojšnje izustitve v kolmarškem procesu obsojenih poslancev Ricklina in Rosseja ter interpelacije socialista Urvja glede izustitve komunističnih poslancev. Pravosodni minister Barthu je izjavil, da ne more desavuirati kolmarških porotnikov. Po daljši razpravi je zbornica s 342 proti 167 glasovom sprejela odgoditev obeh interpelacij.

Predsednik Coolidge zvinil nogo

New York, 14. junija (be.). Predsednik Coolidge je padel po stopnicah in si zvinil nogo.

Vladni list poziva na umor voditelj KDK

Gnusen napad Vukičevićevega „Jedinstva“ na Pribičevića in Radića. — Dvojna mera beogradske cenzure

Beograd, 14. junija. i. V vseh političnih krogih je vzbudil veliko senzacijo in splošno ogorčenje današnji uvodnik v Vukičevićem glasilu „Jedinstvo“. Članek je podpisal odgovorni urednik tega lista Vlada Ristović in nosi naslov: „Svinjarni je treba govoriti samo v njihovem jeziku.“ V članku napada na brezstuden način oba voditelja KDK Stepana Radića in Svetozarja Pribičevića. Obema očita nemoralno življenje in napada celo hčerko Stepana Radića. O Svetozarju Pribičeviću piše, da je uganjal nespodobnosti pri nastavljanju vaških učiteljev in da mu je že Stojan Protić očital, da je sodeloval pri umoru pokojnega Milorada Draškovića. Članek končuje z razgovorom, ki ga je balje imel Vlada Ristović svoječasno s polkovnikom Pavlom Jurišićem, kate-

remu da je izjavil: „Če pomislim, da nekdo od znotraj ruši državo, potem je in ostane Vaša prva dolžnost, da še istega dne ubijete i Svetozarja Pribičevića v Beogradu i Stepana Radića v Zagrebu.“ Obzaluje, naglašuje Ristović na koncu, „da moram tudi danes in še iz mnogo večjih razlogov, kakor v tistem času, vztrajati pri tem svojem prepričanju.“

Največjo pozornost je vzbudilo dejstvo, da policija tega članka ni zaplenila, čeprav zaplenjuje druge liste brez vsakega povoda. Ta brezstuden napad na voditelja opozicije je bil tudi predmet ogorčenih napadov na notranjega ministra na današnji seji finančnega odbora in bo rodil brez dvoma še posledice tudi v Narodni skupščini.

Obračunavanje z dr. Korošcem v finančnem odboru

Dr. Korošec je obnovil svoj predlog za mastne nagrade višjim uradnikom svojega ministrstva. — Upirajo se mu tudi vladni poslanci

Beograd, 14. junija. i. Danes popoldne je imel finančni odbor sejo, na kateri je razpravljal o znanem predlogu notranjega ministra dr. Korošca glede posebnih doklad za osebe njegovega ministrstva. Seja je izze neta v porazno sodo notranjega ministra in celo člani vladne večine so soglašali z opozicijo, da je postopanje dr. Korošca škodljivo, ker mora vzbuditi med uradniki nevoljo in zavist in še povečati nezadovoljstvo, ki med uradništvom že itak ubija vsako veselje do dela.

Uvodoma je opozicija ostro protestirala proti brskiranju s strani notranjega ministra, ki ne smatra niti za potrebno, da bi prisostvoval seji, na kateri se razpravlja o njegovih predlogih. Šele po dolgem čakanju je prišel dr. Korošec. Posl. Pucelj je ironično pripomnil: „Niti radikal ne postopajo tako, kakor učenc g. Vukičevića.“ Člani večine so na ves glas hoteli zatrjevati, da je tudi dr. Korošec že cel radikal.

Posl. Pucelj: „On je radikal samo tako dolgo, dokler vas potrebuje.“

Ko se je nemir polegl, je predsednik otvoril debato. Dr. Korošec je najprej podal kratak ekspoz, v katerem je utemeljeval svoj predlog, da se priznavajo uradništvu njegovega resora posebne doklade in sicer ministrovemu pomočniku 3000, načelnikom po 2000, pravnim referentom po 500 Din, nadalje južnosrbskim sreskim poglavarjem s pravno naobrazbo po 1000 Din, policijskim pisarjem-diplomiranim pravnikom pa po 300 Din mesečno, češ da opravljajo skrajno naporno službo. Kredit za te specialne doklade je predviden v partiji 390 proračuna za tekoče leto. Doklade naj se priznavajo naknadno s 1. aprilom tekočega leta.

Posl. Pribičević zahteva od notranjega ministra pojasnila, kako se more sklicevati v svojem predlogu na znanih 42 točk, ki jih je baje sprejel ministriški svet kot svoj program za sanacijo razmer v Južni Srbiji, ko je Vukičević novinarjem vendar odločno zanimal, da bi sploh obstojal kak tak program.

Dr. Korošec je nato izjavil, da je vlada res prejela 42 točk nekakega programa, ki so ga perlagali zastopniki državne uprave v Južni Srbiji kot pogoj za sanacijo tamošnjih razmer, in da je zahteva po specialnih dokladih prva točka tega programa.

Dr. Sečurov (dem.) se je pridružil naziranj opozicije ter ostro nastopil proti temu, da bi se dovoljevale uradnikom notranjega ministrstva tako visoke specialne doklade. Naglašal je, da bi bilo skrajno krivično, če bi samo pomočniki in načelniki notranjega ministrstva dobivali po 3000 oz. 2000 Din mesečno, dočim imajo načelniki in pomočniki ostalih ministrstev le po 1000 Din doklade.

Pribičević: Dr. Korošec jim da več, kakor škofom. Škofje so visoki dostojanstveniki in dobivajo manj nego pomočniki ministrstva policije.

Stepan Radić: S tem denarjem bi lahko prehranili cele občine, ki trpe pomanjkanje.

Dr. Sečurov se je v svojem govoru ostro izjavil proti sistemu specialnih beneficij za uradnike, naglašajoč, da bi moralo ostalo uradništvu smatrati to za zapostavljanje.

Pribičević: Vprašanje doklad naj se reši enotno za vse uradništvo s posebnim zakonom.

Dr. Sečurov: Da, tako bi bilo treba. Glede doklad za uradništvo v Južni Srbiji pa dr. Sečurov priznava, da vrše službo v mnogo težjih okoliščinah, kakor v ostalih pokrajinah in smatra, da bi bile posebne doklade upravičene.

Stepan Radić: Protestiram proti temu; da sumničite narod v Južni Srbiji kakor da so to sami razbojniki; Makedonci so miroljubni ljudi.

Dr. Sečurov: Zato pa je bil ubit celo pravni referent velikega župana.

Pribičević: V Franciji je bil ubit predsednik republike, toda zato njegov naslednik ni dobil posebnih doklad.

Dr. Jerjav: Zakaj ne predlagate za vse uradnike posebnih doklad. Zandarjev je padlo že mnogo več. Zakaj se ne spomnite teh siromakov.

Poslanci opozicije so ostro napadli dr. Korošca zaradi njegovih znanih izjav o razmerah v Južni Srbiji, ko je naglašal, da vlada tam vzoren red.

Posl. Pucelj: To ste dali razglasiti v svojem oficijelnem glasilu, v ljubljanskem „Slovenec“.

Med vladno večino in opozicijo je nato prišlo do zelo ostrega prepiranja, ko so poslanci opozicije opozorili na pisavo Vukičevićevega „Jedinstva“, ki danes v uvodnem članku prikrito poziva na umor Svetozarja Pribičevića in Stepana Radića.

Korošević: Zakaj tega niste dali zapleniti?

Demetrović: Ali za Vukičevićovo glasilu ne velja tiskovni zakon?

Pribičević: Tako nam groze v prestolnici pred nosom notranjega ministra.

Korošević: Tako piše list, ki je plačan iz dispozicije Korošćevega fonda.

Demetrović: To je Vukičevićovo osebno glasilu. Tako pišejo mladi radikali.

Dr. Pernar: Vukičević naj se zaveda, da ima glavo in sinu.

Demetrović: V Zagrebu se ni nikdar pisalo kaj takega.

Dr. Pernar: Niti ne za časa svetovne vojne, ko je divjala avstrijska soldateska.

Končno se je mir toliko polegl, da je posl. Sečurov nadaljeval svoj govor, ter končno postavil predlog, naj se doklade za uradnike ministrstva znižajo, dočim naj uradništvu v Južni Srbiji priznajo doklade v predlagani višini.

Stepan Radić: Sramota, da vi kot prečanski poslanec izdajate interese prečanskih kraljev.

Dr. Sečurov: Jaz nikoli. To dokazuje davčni zakon.

Pribičević: In še kako, saj ste vi in vaša večina glasovali za to, da morajo prečanski kraji plačevati dohodnino. To je lepa zaščita prečanskih interesov!

Nato je dobil besedo posl. Stepan Radić, ki je obširno govoril o težavnem finančnem položaju države ter opozarjal na to, da n. pr. prebivalstvo hrvatskega Zagorja in v drugih krajih živi zelo skromno in štedljivo, a nima niti toliko, da bi se moglo preživljati. In v takem času, ko bi se morala na vseh straneh izvajati največja in najhujšoraznejša varčnost, prihaja notranji minister dr. Korošec s predlogom, naj se priznajo njegovi policiji še posebne doklade. Kmetije prosijo za seme, a niti tega ne dobi.

Govornik je nato prešel na postopanje vlade napram opoziciji in prečital odstavke v današnjem uvodniku „Jedinstva“, ki namiguje, da bi bilo treba Radića in Pribičevića umoriti. Opozicija je bila zaradi tega tako revoltirana, da je zgedalo, da bo prišlo do dejanskih spopadov. Poslanci večine so končno umolkli, notranji minister dr. Korošec pa je z izvedom v roki hitro odšel iz dvorane v ministriško sobo in se vrnil šele čez nekaj časa.

Ko se je vihar nekoliko polegl, je Stepan Radić nadaljeval svoj govor in zahteval, naj se odstrani iz notranjega ministrstva načelnik javne varnosti Žika Lazić in namesto v Južni Srbiji prečanski uradniki, pa bo tudi tam takoj zavladal red brez posebnih doklad. Ne narod, ampak nespodobna vlada, zlasti pa popolnoma nespodobni notranji minister so krivi, da so razmere v Južni Srbiji pod vsako kritiko. »Uvedite v Južni Srbiji široko samouravro, kakor jo ima n. pr. zagrebska ali mariborska oblast, pa boste videli, kako bo narod zadovoljen. To bi bila prava sanacija, sedanj režim pa uganja zgolj mandatovsko politiko. Imamo na tisoče nižjih uradnikov, ki gladujejo, na tisoče upokojeencev, ki nimajo niti kruha in umirajo, a notranji minister hoče svoje organe za njihovo razdiralno delo še posebej nagraditi.“

Seja je bila nato zaključena; razprava se bo nadaljevala jutri popoldne.

Nujni predlogi KDK

Beograd, 14. junija. p. KDK je vložila danes še dva nujna predloga. V prvem predlogu poziva notranjega ministra, da izda velikim županom v Bosni in Hercegovini naredbo, naj v svojem področju brezposojno odstavijo vse občinske komisarje in postavijo za upravne občine ljudi, za katere se izjavijo občinarji. V drugem predlogu poziva ministra prosvete, naj odpravi iz vseh šol knjige, zlasti o zgodovini in geografiji, ki so proti duhu ustave in napačno slikajo zgodovinski razvoj zlasti v prečanskih krajih.

Madžarska proti Mali antanti

Interesantne izjave min. predsednika grofa Bethlena

Budimpešta, 14. junija. s. »Pester Lloyd« objavlja razgovor glavnega urednika »Berliner Tageblatta« z ministrskim predsednikom grofom Bethlenom, ki je izjavil med drugim:

Po mojem mnenju bi bilo docela mogoče izboljšati nemško-italijanske odnošaje. Da se to zgodi, bi se morala vsaj začasno zapreti južnotirolska ranana ter eventualno kasneje v boljših okoliščinah iskati končnoveljavno rešitev.

tev. Niti za Madžarsko niti za Avstrijo niti za Italijo ali Nemčijo ni poverljivo, ako Mala antanta sredi Evrope najde premalo diplomatskega protitežja.

Urednik je vprašal grofa Bethlena tudi za njegovo mnenje glede rešitve avstrijskega vprašanja ter pripomnil, da more iz previdnih izjav ministrskega predsednika razvideti, da se bo končno uveljavila ideja skupne avstrijsko-nemške države.

Slovaki proti vsaki reviziji

Madžari ne smejo pozabiti, da živi v njihovi državi še mnogo Slovakov

Praga, 14. junija. d. V zunanjem odboru zbornice je v debati o dr. Benešem ekspezoje govoril tudi član slovaške ljudske stranke dr. Kovalik, ki se je v svojem govoru dotaknil stališča Slovakov do Madžarske. Med drugim je dejal naslednje:

Ves slovaški narod stoji kakor naša stranka na stališču, da se morajo ohraniti sedanje meje Slovaške. Bratislava in Košice, ki sta slovaški, morata ostati naši kakor celokupno ostalo slovaško ozemlje. Ako bi se pričele rušiti meje, bi bila vsa republika ogrožena. V tem vprašanju mora biti vsaka vlada brezkompromisna.

Govornik je dalje dejal, da je tudi dr. Beneš na tem stališču. Madžari ne smejo pozabiti, da je tudi onstran slovaških me-

ja nekaj slovaških občin, ki bi jih mogla republika v primeru revizije mirovne pogodbe zahtevati zase. Madžari se morajo že enkrat sprijazniti s trianonskimi mejami. Csl. zastopnik v Zenevi bi moral jasno in odločno opozoriti grofa Apponyja na to, da bi doznalo inozemstvo, da hočejo Madžari madžarizirati slovaške manjšine.

Govornik je nadaljeval, da rešitev mirovne afere nikakor ni zadovoljila Slovakov. Vprašal je, ali je bilo orožje, ki ga preiskovalna komisija sploh ni videla, tudi popolnoma uničeno. Madžarska mora poznati, da bo Društvo narodov v bodoče nastopilo proti Madžarski ne samo navidezno, temveč realno.

Zaleski o poljski zunanji politiki

Težave z Litvo. — Korektni odnošaji z Nemčijo. — Zakaj ne pristopi Poljska Mali antanti. — Poljska zahteva garancije za Vislo

Pariz, 14. junija. d. Po sprejemu pri zunanjem ministru Briandju je poljski zunanji minister Zaleski podal novinarjem izjave o zunanji politiki Poljske.

Najprej je ugotovil, da glede konflikta med Poljsko in Litvo še ni zaznamovati nobenega napredka. Priznal je korektno stališče Nemčije v tem vprašanju. Nemčija je v Kovnu uporabila ves svoj vpliv v posredovalnem smislu.

Odnosaji Poljske do Nemčije so normalni in prijateljski, trgovinska pogajanja pa se zaradi volitev še niso pričela. Poljska vlada upa, da se bo prej dosegel sporazum, ako bo prišla na krmilo v Nemčiji levčarska vlada.

Poljska ne bo pristopila k Mali antanti, ker nima na trianonski pogodbi, za katere ohranitev je bila Mala antanta v prvi vrsti ustanovljena, nobenega interesa.

Odnosaji do sovjetske Rusije je označil minister za normalne, čeprav skuša Rusija preprečiti sporazum med Poljsko in Litvo.

Zaleski je govoril tudi o vprašanju izpraznitve Porenja. Kakor poroča »Petit

Parisiens«, se je v razgovorih z Zaleskim v francoskem zunanjem ministrištvu razpravljalo tudi o posledicah, ki bi jih imela izpraznitev Porenja na ravnotežje na vzhodu. Poljska hoče za Vislo imeti iste garancije, kakor jih določajo locarnske pogodbe za Reno. Izpraznitev Porenja, je izjavil Zaleski, je za nas zelo težko in važno vprašanje. Sicer je zelo lahko tehnično izvršiti to izpraznitev, vendar pa je treba imeti prej jasne garancije. Zaleski je izjavil, da ima po svojih razgovorih v francoskem zunanjem ministrištvu gotovost, da bo izpraznitev Porenja zvezana z gotovimi finančnimi dogovori, ki bodo na nemško vlado napravili isti efekt kot vojaška zasedba.

Odnosaji med Poljsko in Gdanskom, je končno izjavil Zaleski, so se izboljšali. Gdansk je očitno uvidel, da je v njegovem lastnem interesu, pridobiti poljsko zunanjo trgovino zase ter povečati promet v gdanskem pristanišču.

Bruselj, 14. junija. (be.) Semkaj je prišel poljski zunanji minister Zaleski, ki je konferiral s Hymansom.

Loebe zopet predsednik Reichstaga

Včeraj si je izvolil novi nemški parlament svoje predsedstvo. Dalekosežne zahteve nemške ljudske stranke ovirajo sestavo vlade velike koalicije

Berlin, 14. junija (be.-s) Na današnji seji državnega zbora je bil izvoljen za predsednika s 318 glasovi od 446 socialistični poslanec Loebe. Nemški nacionalci so oddali bele liste. Komunistični poslanec Telmann je dobil 46. narodni socialist dr. Frick pa 12 glasov. Predsednik centruma poslanec Guerard je z vzklikom predlagal izvolitev Loebeja.

V zahvalnem govoru je predsednik podurjal, da je nemška država od leta 1920 znatno napredovala, vendar pa ima še marsikaj za urediti, da se gospodarski položaj konsolidira, kar je v zvezi z zunanjimi političnimi obveznostmi in reparacijami, ki dosežejo v tem letu najvišji znesek. Nadalje je novo izvoljeni predsednik izrazil upanje, da se bo z zmanjšanjem reparacij in s skrajšanjem zasedbene dobe dosegla podlaga za notranjepolitično konsolidacijo države in da se bo na ta način ustvarila možnost nadaljevanja politike sporazuma med narodi, za kar so ustvarile zadnje volitve ugodne pogoje.

Volitev podpredsednikov državnega zbora je prinesla v toliko presenečenje, ker so se morali zadovoljiti nemški nacionalci, ki so zahtevali zase prvega podpredsednika, s tretjim mestom. Za tretjega predsednika je

bil izvoljen v ožji volitvi grof Thuringen proti demokratskemu poslancu ge. dr. Baumervje. Za prvega podpredsednika je bil izvoljen poslanec centruma Esser. Za drugega podpredsednika je izvolila zbornica poslanca ljudske stranke von Kardoffa.

Berlin, 14. junija (be.) V vprašanju sestave nove državne vlade so nastopile trenutne ovire, ker zahteva nemška ljudska stranka, da se tudi pruska vlada rekonstruira na podlagi široke koalicije.

Berlin, 14. junija (be.) Za zahtevo nemške ljudske stranke, naj se tudi pruska vlada rekonstruira na podlagi velike koalicije, je pruski ministriški predsednik Braun izjavil, da mora pruska vlada načelno odklanjati vsako vmešavanje s strani strank državnega zbora v vprašanje rekonstrukcije pruskega kabineta. Na pobudo državne poslanca Hermana Müllerja so voditelji nemške ljudske stranke v državnem zboru in pruskem deželnem zboru obnovili pogajanja za sestavo nove vlade in sicer najbrže v upanju, da se glede rekonstrukcije pruske vlade najde zadovoljiv kompromis.

Berlin, 14. junija (e.) Pruski deželni zbor je z veliko večino odklonil komunistično nezaupnico vladi.

Grška zunanja politika

Rim, 14. junija. s. Venizelos je podal zastopniku Agencije Stefani zanimive izjave o grški zunanji politiki. Pri tej priliki je izjavil, da popolnoma odobrava zunanjo politiko, ki jo vodi Mihalokopulos. Venizelos odobrava tudi idejo italijansko-grške in grško-turške pogodbe pod pogojem, da ti pogodbi nista naperjeni proti tretji državi. Ideja balkanskega pakta, je dejal Venizelos, je v resnici sijajna, vendar se mu zdi, da teren za balkanski Locarno še ni pripravljen. Zato pristaja Grčija na pogodbe, ki se bodo kasneje dale združiti v locarnski pakt. O ratifikaciji netunskih konvencij je izjavil Venizelos; z največjim veseljem bomo pozdravili sklep teh pogodb in ravno tako eventualni pakt med našimi italijanskimi prijatelji in Jugoslavljo, ker bi se s tem zjamil mir.

Poljska armada ostane nespremenjena

Varšava, 14. junija. (be.) Tekom proračunske debate je odklonil sejm socialističen predlog, naj se stanje armade zniža za 60.000 mož.

Papež resno obolel

Rim, 14. junija. s. Opoldanski list »Brillante« poroča, da je papež obolel na popenju žil. Bolezen je v zadnjem času postala zelo resna. Papež sicer ni izpremenil načina svojega življenja, vendar pa ne pije vina, temveč pivo ter hodi na daljše izprehode. Vatikanski krogi ne skrivajo svojih skrbí glede njegovega zdravstvene ga stanja.

Dr. Stresemann ozdravel

Berlin, 14. junija. g. Zunanji minister dr. Stresemann je toliko okrevl, da se že pripravlja na pot v južno Nemčijo, kjer bo nekaj tednov ostal v sanatoriju. Ostalo samo toliko časa v Berlinu, dokler ne bo sestavljena nova vlada. Berlin bo zapustil najbrže v sredo ali četrtek prihodnje ga tedna. Dr. Stresemann se zelo zanima za pogajanja glede sestave nove vlade. Sprejel je designiranega državnega kancelerja Müller-Frankena ter ga obvestil o odklonilnem stališču pruskega ministrskega predsednika Brauna, glede zahteve ljudske stranke po takojšnjem razširjenju vladne koalicije na Pruskem.

Rumunski zunanji minister v Beogradu

Dolga posvetovanja z dr. Marinkovićem. — Banket na dvoru. Visoko odlikovanje ministra Titulesca

Beograd, 14. junija, p. Danes popoldne ob 12.15 je došel v Beograd rumunski zunanji minister g. Titulescu v spremstvu svoje soproge in svojega osebnega tajnika g. Radulesca. Na kolodvoru so ga pričakovali zunanji ministri s soprogo ter češkoslovaški, poljski in rumunski poslanik in več višjih uradnikov zunanje ministristva. Po kratkem, a prisrčnem pozdravu na kolodvoru je odšel g. Titulescu v hotel Palace. Novinarjem, ki so ga obkolili takoj po izstopu, je odklonil vsako politično izjavo, češ da se mora najprej porazgovoriti z našim zunanjim ministrom. Izrazil je svoje prepričanje, da bo Mala antanta tudi tokrat manifestirala popolno solidarnost.

Popoldne sta gospe Marinkovića in Titulescu napravili izlet na Avalo, kjer je gospe Titulescu položila venec na grob neznanega junaka. Od 5. do pol 7. je bil g. Titulescu v zunanjem ministristvu.

Odločen protest Zagreba proti ratifikaciji nettunskih konvencij

Soglasna manifestacija na izredni seji občinskega sveta. — Vlada ni upravičena k predlogu o ratifikaciji

Zagreb, 14. junija r. Ob velikem zanimanju vse zagrebske javnosti se je danes ob pol 11. dopoldne vršila izredna seja zagrebskega mestnega zastopa, na kateri je bila sprejeta resolucija proti nettunskim konvencijam. Sejo je otvoril župan Heinzl, ki je takoj podal besedo dr. Milanu Mišulinu. Ta je v daljšem govoru razložil vsebino nettunskih konvencij in nato prečital resolucijo, ki priležna z naslednjimi besedami: »Nenadni sklep ministrskega sveta, da predloži nettunske konvencije v ratifikacijo Narodni skupščini, je presenetljiv vso našo javnost ter izjavo posebno v vseh hrvatskih in posebej še v primorskih krajih upravičeno splošno duševno razpoloženje proti sprejemu teh konvencij. To razpoloženje samo po sebi ni v vsaki državi z demokratičnim režimom zadostovalo, da bi odvrnilo vlado in parlament od uzakonitih tako nepopularnih mednarodnih pogodb.«

Resolucija dalje navaja prejšnje znanje in notranje dogodke, kakor tudi ponovne politične in gospodarske mednarodne odnose, zaradi katerih so konvencije za nas nesprejemljive. Posebno poudarja resolucija, da te konvencije pri zadnjih volitvah niso bile omenjene in da zato vlada nima narodovske pooblastila, da bi jih predložila Narodni skupščini. V treh ali štirih letih po zaključku teh konvencij so se raz-

mere bistveno spremenile in narod danes še jasneje uvidja njih hude posledice za svojo nacionalno last in varnost, kakor tudi za gospodarsko nacionalno neodvisnost, a to ne samo zbog vsebine njihovih posameznih določb marveč še bolj zaradi njihovega splošnega političnega pomena.

Resolucija zaključuje: »Iz teh razlogov sedanjosti mestni zastop kot zakoniti predstavnik kraljevega in svobodnega mesta Zagreba v skladnosti z mišljenjem vseh hrvatskega naroda na tej svoji izredni seji dviga svoj glas proti sprejemu in uzakonitvi nettunskih konvencij ter se istočasno zavaruje proti temu, da se tako težke mednarodne obveznosti z dalekosežnimi posledicami vsiljujejo hrvatskemu narodu.«

Resolucija je bila sprejeta z burnim odobravanjem. Zastopnik Ivan Krndelj je prečital v imenu neodvisnih delavcev posebno resolucijo in nato še socialistični zastopnik Golko Berberović svojo. Pri glasovanju je bila z glasovi vseh zastopnikov meštanskih strank sprejeta prva resolucija, dočim so se delavski zastopniki vzdržali glasovanja. Po overitvi sejnega zapisnika je župan Heinzl zaključil sejo z izjavo, da bo sprejeta resolucija takoj odposlana predsedniku vlade, zunanjemu ministru in predsedniku Narodne skupščine.

Zopetni viharji v Narodni skupščini

Nadaljevanje opozicijske obstrukcije. — Protiustavni plemiški naslovi v skupščinskem zapisniku. — Razprava o obtožbi proti dr. Subotiću

Beograd, 14. junija p. Današnja seja Narodne skupščine je bila mestoma zopet zelo viharna. Opozicija nadaljuje tehnično obstrukcijo in je tako tudi danes vse dopoldne trajala razprava o zapisniku. Zaradi preprekanja med opozicijo in vladno večino je moral predsednik sejo enkrat celo prekiniti.

Dopoldnaska seja se je pričela šele ob 20.30. Po prečitani zapisnika je zahteval besedo posl. Pucelj, ki je uvodoma kritiziral, da skupščinski tajniki, ki morajo voditi zapisnik, ne prisostvujejo sejam ter ne vrše svoje dolžnosti, kakor bi jo morali po poslovniku. Tajnik Stević je odvrnil, da se je on odstranil le za hip ter da je imel namestnika.

Stjepan Radić je zahteval, naj se v zapisniku ugotovi, da je Svetozar Pribičević na včerajšnji seji predlagal, naj bi bil danes v Narodni skupščini interpelacija dan. Obišrno je Radić govoril o pravicah poslancev in o sistemu parlamentarizma, ki bi ga moral skupščinski predsednik v prvi vrsti čuvati. Vlada noče odgovarjati na vprašanja in interpelacije poslancev. »Toda pazite, kaj delate, mi lahko delamo brez vas, a nočemo, vi pa bi hoteli brez nas; tega tudi ne morete. Mi smo za državno in narodno edinstvo, vi pa le za edinstvo radikalnih žepov na račun državne blaginje.« Predsednik je končno izjavil, da sprejme zahtevo poslanca Radića glede popravka zapisnika.

Nato je dobil besedo posl. Svetozar Pribičević, ki je naglasil, da osebno nima nič proti dr. Hranicki, ki ga kot človeka spoštuje in ceni kot koncilijantnega politika, vendar pa ne more dopustiti, da se mu v uradnem zapisniku še vedno priznava naslov bega, ker je to v nasprotju z ustavo, ki je odpravila plemstvo. Nadalje zahteva, da se v zapisniku zabeleži včerajšnja izjava ministra pravde, da ni mogel priti na sejo skupščine zaradi seje ministrskega sveta. To naj se sprejme v zapisnik, da se vidi, na kak način skuša Vukičević odtegniti ministru od Narodne skupščine. Dalje protestira proti temu, da ministri ne odgovarjajo na interpelacije in vprašanja poslancev. To je tem bolj zamerljivo demokratičnim ministrom, ki so v času, ko so bili v opoziciji, proti takemu postopanju radikalov ogorčeno protestirali. Končno zahteva, naj se v zapisniku popravi, da posl. Pucelj ni doktor, ker si on tega naslova niti ne želi, niti ne zahteva. Tajnik Stević je zahtevo Pribičevića glede brisanja naziva beg odklonil, češ, da to za nima pravice.

Stjepan Radić: Toda dolžnost po ustavi! Kaj ne znate našega jezika, da tako odgovarjate v Narodni skupščini, kakor da bi bili v kakšni gostilni. Gospod predsednik, pozovite ga vendar k redu. Vam je ustava krpa papirja. Vi ste sami Subotići.

Ko je tudi predsednik odklonil Pribičevićev predlog, je Radić ogorčeno zaklical: »Potem gazite ustavo!« V dvorani je nastalo ostro prerekanje med vladno večino in opozicijo, ki je čim dalje bolj narasla. V splošnem kriku je bilo slišati klic St. Radića: »Če ne poznate ustave, ne morete biti niti predsednik, niti tajnik Narodne skupščine.« Predsednik je neprestano zvonil in skušal pomiriti razburjene poslance, končno pa je moral sejo prekiniti.

Po skoraj četrtmurnem odmoru, v katerem se je prerekanje neprestano nadaljevalo, je predsednik zopet otvoril sejo, nakar sta poslanka Ivan Pucelj in Stjepan Radić govorila o kršitvi poslovnika s strani predsednika, češ, da je postopal nepravilno, ko ni pozval k redu ministra pravde, ki le govornikom neprestano vpadal v besedo in jih motil. Po daljšem prerekanju je skupščina končno ob 12.30 prešla na dnevni red in nadaljevala razpravo o obtožbi proti bivšemu ministru pravde dr. Subotiću.

Prvi je govoril posl. Stepan Košutić, ki je zlasti kritiziral politiko vlade v prečasnih krajih in naglašal, da bi bil še krajnji čas, da ministri odgovarjajo za svoje delovanje. Apelira na vladno večino, naj dobro presodi, kaj bo zgrešila, če bo glasovala proti obtožbi.

Za Košutićem je dobil besedo posl. Pucelj, ki je uvodoma naglašal, da je obtožba proti dr. Subotiću tako jasna, da jo lahko razume tudi preprosti človek in da so poslanci v Narodni skupščini neke vrste porotniki. Minister pravde je kršil zakon iz golega koristoljublja in je pustil proti jasnim določbam zakona mesto predsednika najvišjega sodišča skzi osem mesecev nezasedeno, samo zato, da si ga je rezerviral zase. Govornik je nato opozarjal na uvajanje partizanstva v prečasnih krajih ter navedel slučaj v Radovljici, kjer je bil nameščen za pristava proteže dr. Korošec.

V Gor. Radgoni je komisar zagrešil zločin pohotnosti nad šestletnim dekletom in je zaradi tega predsedil tri leta v ječi, po prestani kazni pa je bil samo zato, ker se je priznaval za radikalna, postavljen za pravnega referenta pri nekem velikem županu v Južni Srbiji, kjer je še danes. Posl. Pucelj je nadalje naglašal, da je prišel dr. Subotić na tako visok položaj samo zaradi partizanstva. Kot pravnik nesposoben, je uvidel, da si lahko opomore s politiko in je zato stopil v radikalno stranko in postal celo član njenega glavnega odbora. Končno zahteva pojasmila, ali je dr. Subotić še vedno naš pravi zastopnik pri mednarodnem sodišču v Haagu, kjer je oškodovalec državo že za težke milijone.

Po govoru posl. Pucelja je hotel predsednik sejo prekiniti, proti čemer je protestiral St. Radić in zahteval besedo ter govoril o kršenju poslovnika, ker predsednik Narodne skupščine ni storil ničesar, da bi ministri odgovarjali v zakonitem roku na vprašanja in interpelacije poslancev. Predsednik dr. Perić pa je, ne da bi odredil o tolmakaču posl. Pucelja, sejo kratkoma prekinil in zapustil dvorano z izjavo, da se nadaljuje seja popoldne ob 5.

Popoldnaska seja pa je bila šele ob 6. Poslanci opozicije, ki so bili zbrani v Narodni skupščini točno ob določenem času, so proti zavlačevanju otvorile sejo ostro protestirali. Takoj po otvoritvi seje je predsednik odredil v smislu predloga opozicije, ki je bil stavljen že na dopoldnjski seji, prozvoiko. Opozicija je proti temu ogorčeno protestirala, ker bi se bila morala prozvoika izvršiti že na dopoldnjski seji. Med silnim kralomom je začel tajnik Stević čitati imena poslancev.

Ko je Pribičević zahteval besedo, a mu jo je predsednik odklonil, se je hrušč še po-

večal. Na zahtevo opozicije je bilo pozivanje poslancev končno ustavljeno, nakar je dobil besedo posl. Pribičević, ki je ostro kritiziral pristaranost postopanje skupščinskega predsednika.

Dr. Perić je v svojem odgovoru naglašal, da zato ni odredil prozvoike, ker je bila že pozna ura in čas obeda.

Sele ob pol 8. zvečer je Narodna skupščina končno prešla na dnevni red. Govorila sta poslanca dr. Drlić in dr. Korać, ki je v svojem govoru protestiral tudi proti malomarnosti vladne večine, ki je brez spora združila z opozicijo podaljšala seje Narodne skupščine tudi na popoldne, a sedaj ne smatra za potrebno, da bi se jih tudi sama udeleževala. V nadaljnjem svojem govoru se je bavil s škodljivim delovanjem dr. Subotića v našem pravosuđu. Ob 20. zvečer je bila seja nato zaključena ter se nadaljuje jutri dopoldne ob 10.

Seja ministrskega sveta

Beograd, 14. junija p. Danes popoldne ob 6. do 7. in od pol 8. do pol 9. se je vršila seja ministrskega sveta. Po seji so izjavljali ministri novinarjem, da je ministrski svet razpravljaj zloji o resornih zadevah. Govorilo se je tudi o spremembi skupščinskega poslovnika, vendar pa ni prišlo do nikakega sklepa, ker v vladi sami glede tega še niso prišli do sporazuma. Na vprašanje novinarjev, ali ima vlada že kakve nove vesti o londonskem posolju, so ministri soglasno izjavljali, da glede posolja ni nobenih novih momentov.

Odnovodana seja radikalskega kluba

Beograd, 14. junija p. Danes popoldne bi se imela nadaljevati seja radikalskega kluba, na kateri bi se moralo izvoliti še 9 članov v klubski odbor, ki naj predlaga primerne ukrepe za sanacijo razmer v stranki. Kakor pa smo že poročali, obstoja glede zasedbe teh mest spor med glavnim odborom in vladinovi Grest predvsem za zastopnike onih volilnih okrožij, kjer sta obstojali po dve radikalski listi, vladna in lista glavnega odbora. Danes so se ves dan vršile konference in posvetovanja na vse strani, vendar pa ni prišlo do sporazuma. Seja radikalskega poslanskega kluba je bila zato v zadnjem hipu odgovorna in se bo vršila šele jutri popoldne.

Nezadovoljni demokrati

Beograd, 14. junija, i. Nocojšnje »Novosti«, glasilo zemljoradnikov, objavljajo v svojem poročilu o politični situaciji informacije, da so mnogi demokrati, med njimi tudi Davidović sam, zelo nezadovoljni z Veljo Vukičevićem. Pri seštanju sedanje vlade je Davidović sklenil z Vukičevićem dogovor, da bosta delala sporazumno, zlasti kar se tiče premeščanja in imenovanja upravnega uradništva. V tem smislu je Davidović pozval demokratske poslance, naj postavijo točen spisak vseh policijskih uradnikov, sreskih poglavarjev itd., o katerih sodijo, da bi jih bilo treba premešiti, oziroma nadomestiti s pristajajo demokratske stranke. Ta spisak je Vukičević nato izročil dr. Korošcu, ki naj bi predloge demokratov primarno upšteval. Sedaj pa se je izkazalo, da je dr. Korošec te predloge demokratske stranke popolnoma ignoriral, pač pa dosledno upšteval zahteve radikalov, tako da je ostalo vse pri starem in so se razmere v zadnjem času še celo poslabšale. Zaradi tega je zavladalo med demokratami veliko ogorčenje. Baj je Davidović danes ves dopoldne iskal stikov z Vukičevićem, katerega pa ni mogel dobiti, ker se mu je ta očitno nameroma izogibal.

Konflikt med rudniki in železnico

Beograd, 14. junija, i. Ker konflikt med premogovniki in prometnim ministristvom glede dobave premoga še vedno ni rešen, in grozi nevarnost, da bodo rudarska podjetja reducirala obrate in odpuštila delavstvo, je narodni posl. dr. Žerjav danes intenziviral pri prometnem ministru generalu Milosavljeviću in zahteval, naj takoj ukrene potrebne korake, da zaradi tega konflikta ne bo prikrajšano delavstvo. Minister mu je izjavil, da bo to vprašanje rešeno na konferenci, ki jo je sklical za prihodnji ponedeljek. Naglasil je, da si tu ministrstvo prizadeva, da se zadeva čimprej uredi, ker bi sicer trpel ves naš promet.

Obletnica smrti Aleksandra Stambolijskega

Beograd, 14. junija p. Danes se je vršila v Beogradu svečana proslava 5letnice smrti Aleksandra Stambolijskega. Dopoldne se je vršila v saborni cerkvi svečana služba božja, ki se je je udeležilo veliko število narodnih poslancev ter številni zastopniki raznih nacionalnih organizacij. Ko so se začeli ljudje po maši zbirati pred cerkvijo, kjer je nastopil tudi več govornikov, je policija ljudi s silo razgnala hok se, da bi prišlo do demonstracij. Zvečer ob pol 9. se je vršila v univerzitetni dvorani svečana akademija, ki se je je udeležila tudi delegacija poslanskega kluba KDK.

Stolica za mednarodno pravo v Zagrebu

Beograd, 14. junija i. Na predlog ministrstva prosvete je kralj podpisal ukaz o ustanovitvi stolice za mednarodno pravo na zagrebski pravni fakulteti.

Protestni shod beograjskih akademikov

Beograd, 14. junija i. Ker je akademski senat radi znanih demonstracij v Beogradu izključil dva slušatelja beograjske univerze, je sklicalo dijaštvo za jutri dopoldne v dvorano univerze protestni shod, na katerem bo protestiralo proti temu postopanju.

Francija in turški dolgovi

Pariz, 14. junija. (be.) Včeraj je bil podpisani turško - francoski dogovor glede ureditve turških dolgov. Nemške interese je zastopal ravnatelj Nemške banke Waigelt.

Grško-nemška trgovina

Atene, 14. junija (be.) Zbornica je odobrila grško-nemško trgovinsko pogodbo.

Nova žrtev klerikalne podivjanosti

Danes popoldne ob 3. pokopljejo v Ljubljani mladega fanta, ki je podlegel ranam, prizadetim mu od političnih nasprotnikov.

V sredo, 13. junija je v ljubljanski splošni bolnici izdihnil 25letni napredni mladinec France Urnkar kot žrtev zavratnega napada, ki ga je izvršil nani Janez Prvinšek, sin cerkvenega ključarja v St. Ožoltu pri Trojanah, z dvema svojima tovarišema.

V petek, 1. junija je šel okoli 10. zvečer France Urnkar s svojim bratom Nacetom z dela v rudniku v Zagorju domov v tri ure oddaljeno vas Podmilj. Blizu župnišča v St. Ožoltu je začelo leteti na nju kamenje, pred katerim sta se Urnkarja umaknila v bližnjo hosto. Napadali pa so bili takoj za njima ter ju napadli s koli. Pri tem je Prvinšek vpil: »Dajmo jih, ta nobelske«. France je dobil 4 udarce po glavi, da mu je počila lobanja in so se mu možgani pretresli. Nace pa je namenjen udarec po glavi prestregel z roko.

Po napadu so napadalcii zbežali. Ker je ranjenec brat spoznal enega izmed njih, so jih kmalu aretirali vse tri: po aretaciji so priznali napad. Na vprašanje, zakaj so ju napadli, so izjavili, da niso imeli prav nobenega vzroka. Prvinšek pa je celo nedolžno vzkliznil: »Ne vem, kaj me je zmotilo do tega!«

Ranjena so prenesli v najbližnjo hišo in poklicali zdravnika za telesno pomoč, župnika pa za duševno tolažbo. Toda župnik se ni hotel odzvati prošnji Urnkarjeve matere, da bi ga dal v poslednje olje. Prišli so ga prositi trikrat zastoni, šele na četrto prošnjo je prišel in ranjenca, ko se je nekoliko zavedel, spovedal; v poslednje

olje pa ga ni hotel dati. To neumevno postopanje g. župnika je vzbudilo med ljudmi veliko ogorčenje in različnejše komentarje. Koliko je na teh resnicah, se bo pokazalo kaj pri sodni razpravi proti napadalcem.

Cez par dni so Urnkarja, ki je bil skoro ves čas v nezavesti, prepeljali v ljubljansko bolnico, kjer je predvčerajšnjim podlegel svojim poškodbam. Urnkar je bil tih, miren, dober in delaven fant s svojima dvema bratoma je hodil dan za dnem od doma v rudnik v Zagorje ter skrbel za svojega očeta, ki se je pred leti ponesrečil v rudniku na Westfalskem in po vojni ne dobiva nobene invalidnine. Urnkarjevi niso hodili po gostilnah in popivali, ampak delali in skrbeli za dom. Pokojnik je bil napreden mladček, ki je stalno čital »Domovino« in »Jutro«. Bodi zvestemu somišljeniku, ki je v cvetu svojega življenja padel kot nedolžna žrtev klerikalne podivjanosti, ohranjen svetel spomin!

Pogreb bo danes, v petek ob 3. v Ljubljani iz splošne bolnice na pokopališče k Sv. Križu. Ker se pokojnikovi znanci in prijatelji zaradi prevelike oddaljenosti pač ne bodo mogli pripeljati v Ljubljano, da bi svojega nesrečnega tovariša spremili na njegovi zadnji poti v tolikem številu, kakor bi ga v domačem kraju, smo uverjeni, da bodo plemenitemu fantu izkazali zadnjo čast mnogi ljubljanci in s tem prinesli malo utehe tudi težko prizadetim pokojnikovim svojcem.

Krvava stavka tobačnih delavcev v Grčiji

Spopadi med stavkajočimi in vojaštvom. — Možnost splošne stavke. — Nemire so organizirali komunisti

Atene, 14. junija s. Sedaj stavkajo vsi tobačni delavci v Makedoniji in v Trakiji. Računa se z možnostjo splošne stavke. Včeraj je v Xerusu prišlo do spopadov med stavkajočimi in vojaštvom. Trije vojski so bili ranjeni, med njimi eden smrtno. Včeraj se je orožništvo v Kavali in Drami spopadlo s stavkajočimi tobačnimi delavci.

V Kavali je prišlo do pravcarne bitke, pri kateri je bilo 20 oseb težko ranjenih. Deset tobačnih skladišč je zgorelo.

Atene, 14. junija (be.) V Solunu se je pričela simpatična stavka za stavkajoče tobačne delav-

ce. Stavki se je priključilo 40.000 delavcev. V mestu je prišlo do krvavih spopadov med stavkajočimi in policijo, tekom katerih je bilo ubitih več oseb.

Atene, 14. junija (be.) Ker je odklonila zbornica rusko-grško trgovinsko pogodbo, zahteva časopisje, naj izžene vlada takoj sovjetsko trgovsko delegacijo, ki je organizirala nemire povod stavke tobačnih delavcev. V Kavali so komunisti nosili na čelu demonstrantov črne zastave in povzročili krvave spopade s policijo.

Emmeline Pankhurst †

London, 14. junija (be.) Tu je umrla znana angleška sufražetka Emmeline Pankhurst.

Emmeline Pankhurst je bila rojena l. 1859. v Manchesteru in je njeno dekleško ime Goulden. Vzgojena je bila v Parizu, kjer je tudi postala goreča republikanka. V svojem dvajsetem letu se je poročila z odvetoikom Pankhurstom, članom prvega društva za žensko volilno pravico, ki ga je ustanovil John Stuart Mill. l. 1894. je ga. Pankhurstova vstopila v neodvisno socijalistično delavsko stranko.

Po smrti svojega moža se je popolnoma posvetila ženskemu gibanju. Boj za žensko volilno pravico je otvorila v Londonu l. 1908, ko je z ženske galerije v spodnji zbornici razobesila veliko zastavo z napisom »ženska volilna pravica«. Koncem istega leta je hotela ponovno demonstrirati v parlamentu, pa jo je policija zaprla. Neugnani ženski temperament jo je vedno vodil v konflikte s policijo in je bila vsega skupaj petnajstkrat zaprta radi raznih nemirov, ki pa so vsi imeli značaj boja za ženske pravice.

Tudi sicer je morala prvobitneželica mnogo pretrpeti. Ne samo policija je bila stroga z njo, tudi občinstvo na javnih shodih jo je posoval in obmetavalo z gnjilimi jajci, ako se je le pokazala. Ženski pokret Emmelinin pa je rodil tudi zločinske izgrede, ker so se nekatere sufražetke dale zapeljati celo do protestnih požigov in uničevanja javnih naprav.

Zaradi teh izpadov je l. 1912 prišlo v gibanju do razkola, kar je pokretu vzelo prejšnjo impetuzno silo. Ob izbruhu svetovne vojne je gospa Pankhurst pridno nabirala dobrovoljce za angleško armado ter zelo uspešno organizirala žensko vojno pomožno službo. V teku vojne so se ženske na Angleškem tako vro vedle, da je z ozirom na njihove zasluge proti koncu vojne 6. febr. l. 1928. izšel zakon, ki daje ženskam volilno pravico. Gospa Pankhurstova je dosegla svoj namen, zaradi katerega je toliko žrtvovala in se podvrgla splošnemu zasramovanju. Vse svoje življenje je popisala v spominih, ki jih je izdala l. 1914. Nato je l. 1923 v Kanadi predavala nekoliko mesecev o socialni higijeni. Svoje vsled starosti in trpljenja spodbodkano zdravje si je skušala popraviti na Bermudih, pa se ni mogla popraviti. Vrnila se je v London, kjer je zdaj zaključila svoje truda in uspeha polno življenje.

O Nobilu ni novih vesti

Berlin, 14. junija. s. Kakor poroča brezlično »Città di Milano« iz Kingsbaya, je parnik Hobby odposlal ekspedicijo s sankami in pasjo vprego, da preišče severovzhodno ozemlje in da pride na pomoč trem tovarišem Nobila. V Kingsbayu je parnik Braganza vzel na krov tri pasje vprege z vsemi potrebščinami, ki jih zahteva Nobile ter je odplul proti severu. Medtem je iz Arhangelska odplul tudi ruski lomilec ledu Krasin, ki je največji na svetu, in sicer proti severovzhodu, da bi prišel do rta Leigh Smith.

Kim, 14. junija. d. Po zadnjih vesteh generala Nobila se sicer tri osebe posadke »Italije« ranjene, in bile si je profesor Malgreen zmečkal roko, tehnik Cecioni si je zlomil desno nogo pod kolonom, general Nobile sam pa je bil ranjen na desni roki in na desni nogi. Njegove rane bodo kmalu zaceljene.

Kingsbay, 14. junija. (be.) Na otoku Hoppen, okrog 450 km južno od kraja, kjer se je ponesrečil Nobile, bodo ustanovili raziskovalno bazo.

Hooverju zajamčena večina

Newyork, 14. junija. s. Delegacija države Newyork na republikanskem kongresu v Kansas City je soglasno, to se pravi z 97 glasovi, sklenila podpirati Hooverja.

Tihotapski incident na rusko-poljski meji

Varšava, 14. junija. (be.) Na rusko-poljski meji je prišlo do krvavega epopadea med tihotapci in ruskim vojaštvom. Tekom boja so bili ubiti 3 tihotapci in 4 sovjetski vojski.

Dva velika požara

Sarajevo, 14. junija. p. Danes dopoldne ob 10. je iz doslej še neznanega vzroka izbruhnil požar v veliki parni žagi Toden Kašiković v Hadžici pri Sarajevu. Ogenj se je bliskovito razširil na velikanska skladišča lesa. Na pomoč so prihletli gasilci iz Sarajeva in vseh okoliških vasi ter tudi oddelci vojaštva, vendar pa se ni dalo ničesar rešiti. Žaga in vse zaloge lesa so postale žrtev plamenov. Škoda se ceni na okroglo 8 milijonov dinarjev.

Subotica, 14. junija. p. Danes popoldne ob 4. je nenadoma izbruhnil požar v tovarni celuloide tvrdke Weinhut. Podjetje je v centru mesta. Požar se je širil tako naglo, da so bili gasilci skoraj brez moči in so jedva rešili ose sosedni hiši, ki sta bili deloma tudi že v plamenih. Do 8. zvečer se je gasilec posrečilo, da so ogenj lokalizirali, tovarna sama pa je še vedno v plamenih. Podjetje je šele pred par dnevi dobilo več vagonov surovini, ki so postale sedaj žrtev plamenov. Škoda se ceni na okroglo 5 milijonov dinarjev. Bila je to edina tvornica celuloide v naši državi. Kako je ogenj nastal, še ni pojasnjeno.

Katastrofalna letalska nesreča

Pertz, 14. junija. s. V prošli noči je brodogojen vojaških letal, ki je nameravalo izvršiti polet od Nancya v Le Bourget, prišlo v bližini Pariza v močno nevihto. Pril letal je moralo pristati na raznih mestih. Pri tem so bili letalci več ali manj ranjeni. Eno letalo se je pri pristajanju prevrnilo, vendar pa so ostali vsi, ki so bili v njem brez poškodbe. V bližini Lucarchesa je strela udarila v letalo, ki je treščilo na tla. Opazovalec, letalski poročnik, je bil ubit, pilot pa se je s pravočasno rešil s padobranom. O desetih letalih dosedaj še ni nobenih vesti.

Pariz, 14. junija. (be.) Včeraj je letelo iz Nancya v Le Bourget 21 vojni letal. Na cilj so prišla le 4 letala. Med potjo se je 7 letal več ali manj ponesrečilo. Eden letalec je bil ubit in več težko ranjenih. Deset letal še vedno pogrešajo.

Koncertni večer

gojenk ženske obrtne šole iz Bitolja je privabil polno kazinsko dvorano občinstva. Po pozdravnem govoru je nastopil deklški zbor z nekaterimi koncertnimi točkami. Zbor je vodil vojaški kapelnik Bošnjaković. Dekleta v pestrili, bogatih narodnih nošah so zapela državno himno dvoglasno v nekoliko neobičajni harmonizaciji. Potem so sledili trije rukoveti južnosrbskih narodnih pesmi, ki jih je zbral in priredil kapelnik Bošnjaković. Sestavljene so po vzoru Mokranjevičevih rukovetov in stavljen večina dvoglasno. Mlade pevke so pele vse na pamet, tudi zborovodja je dirigiral brez not.

Izredno simpatični in sveži glasovi gojenk so prišli polno do veljave in so užigali vedno znova burne aplavze občinstva. Žal, so harmonizacije teh pesmi narejene nekoliko preveč po »evropsko« in pesmi zaradi tega ne učinkujejo folkloristično in tudi ne tako krepko, kakor bi lahko. Male soloparije so gojenke odpele zelo čisto; glas sopranske solistke me je spominjal na ton oboe. Tudi recitacije so zelo uspele, posebno »Kosovska devojka«, ki jo je deklamirala Ljubica Stojanovića. Gimnastično - ritmične vaje, ki so sledile pevskim točkam, so spored obogatile in izpopolnile, prireditev pa je zaključila kolorirana ritmična slika »Kajmakčalan«. Prireditve se je udeležila tudi dvorna čama ga. Franja Tvarčarjeva, ki ji je predsednica izročila krasno tkano blaznico, izvirno od vseh gojenk. Slavko Ostera,

Naši kraji in ljudje

Razmišljanja ob koncu šolskega leta

Na vseh naših šolah se vrše že zaključni izpiti, le malo dni še, in zatvorila se bodo vrata, vseh učilnic. Rešeni bodo dijaki in profesorji, učenci in učiteljice... Blazni čas počitnic!

Poročila o tokratnih »uspehih in neuspehih« se niso prodrla v javnost, zato se pravda o klasifikacijah še ni mogla razviti. Vsekakor bi bilo želeli, da vzrok event. slabega napredka ne iščemo več tam, kjer jih ni. Ob neuspehih drugega tromesečja smo obdolževali vsevprek: starši učitelje, učitelji starše, socialne razmere, sport itd. Napadali smo, namestu da bi stili skupaj in se razgovorili o našem šolstvu, ki nam je skupno. Tam bi bila prilika, da ugotovimo, če današnji sistem šolstva še sploh odgovarja novodobnim potrebam. Uvideli bi, da naše šolstvo ni tako, kakršno bi bilo lahko, češar smo tudi krivi sami! Tako daleč gremo, da ne vidimo več jasno in zamegljeno posledice in vzroke. Univ. prof. dr. Čajkovic, poslanec VDK, je pred kratkim v »Narodnem valu« ugotovil, da naše šolstvo z naglimi koraki nazaduje. Temu pa ni krivo niti učiteljstvo, niti drugi napadenci, marveč naša najvišja šolska instanca, ki ne kaže nikakega smisla za celotno reformo vsega našega šolstva od najnižje do najvišje stopnje v smeri novodobnih vzgojnih in učnih načel. V mnogih državah se je prosvetno vprašanje postavilo že takoj po prevratu na prvo mesto. Baje je celo pruski prosvetni minister mnenja: »Ne politika in ne gospodarstvo, marveč vzgoja je bodočnost posameznika in naroda!«

Pred kratkim je več naših šolnikov potovalo v študijske svrhe po Avstriji, Češkoslovaški in Nemčiji. Razlika je baje kolosalna: v tako zvanih »poizkusnih šolah« so popolnoma preloмили s preteklostjo in to z uspehom! Učitelj, ki je obiskal take šole, mi je razložil tamkajšnji sistem s praktičnega stališča:

Sole so »skupnostne šole« v smeri delovne šole. Dijaki so v najnižjih stilih z življenjem, tvorijo delovne zajednice, ki zavajajo svoje delo same — obvezne snovi ni! Razred je spremenjen v prijeten dom mladine, opremljen s stoli in mizami v četverkotniku (dijaki se gledajo, profesor sedi med njimi). Delo se vrši po Daltonski metodi, ki je splošno uvedena v Ameriki in Angliji. Dijaki s pomočjo profesorja sami sestavijo delovni načrt za večje razdobje. Medsebojno si razdelje referate za posamezno interesno področje. Naloga posameznika je, da si samostojno pridobi določeno snov, iz knjig, ki mu jih nudi posebna obširna šolska knjižnica, z viri vseh panog. Istočasno se tudi ostali pripravljajo in ob gotovem času se vrši razprava, ki je udeležiti profesor. Referent poroča vse, kar je mogel n. pr. o Avstraliji doznati, nato se prične debata, v katero posegajo vsi dijaki, če potrebno tudi profesor, ki pove le ono, češar razprava ni razkrita. Tako »lekcija« se izpopolni z zbiranjem slik po najrazličnejših knjižkah, z obiskom muzeja itd. Bredovomno tako samostojno pridobijo znanje boljše »sedi«, kakor docirana snov najboljšega specialista — znanstvenika! Dijaki višjih srednjih šol se igraje uvažajo v znanstveno delo in so najboljše slušatelji univerze. Tako »samostojno pridobivanje« pa je treba že vaditi v osnovni šoli potom protista duševnega in telesnega dela, ki naj potecira delavnost deca v najvišjo aktivnost. Ni najboljše metoda ona, ki najhitreje nauči pisati, čitati in računati, ampak ona, ki omogoča največ prostega duševnega in telesnega dela vseh otrok. Tu se izčrpi nekaj spontanega, nič prisiljenega! Učitelj je prijatelj in svetovalec deca, ne več policaj in poveljnik. Dete raste v zajedničnem delu v ustvarjalnega človeka, razvija se v duhu ožje skupnosti v samostojno mislečo, popolnejšo osebnost. V takih šolah sodelujejo z veliko vnetostjo tudi starši kot vzgojni pomočniki, a tudi kritični opazovalci, ki so jim šolska vrata vsak čas odprta. Profesor ni le posvetovalac, ampak tudi prijatelj in član roditeljskega odbora.

Ali ni uredba takih šol idealna? Res nalaga večja bremena, ali zato postaja šola torišče živahnega in plodovitega vzgojnega dela, medtem ko so današnje šole došlele na mrtvo točko! Učiteljstvo je uklenjeno v nepremakljive spone »nastavnih planov«, ki jemljejo vsako inicijativno, otroci trpe zaradi predpisane osnovnega interesa, ki se jim mora vtepati v glavo, starši se smejejo le posvetovalci...

Počitnice so tu — najugodnejši čas za resno premišljevanje. Da bi nas jese ne potisnila spet v stare izvožene tire! Gospodje, ki o tem odločate! Vzdržite in zganite se v prid naši deci — naši bodočnosti! — Oče.

Kongresni dnevi v Plzinu

Pizen, 13. junija
Včeraj se je posvetil kongres JČlig notranjemu delu. V sejni dvorani mestnega magistrata je otvoril II. kongres liz prosvetni minister dr. Hodža, ki je podal vnovične važne programatične izjave. Posebno je dr. Hodža povdarjal velike naloge in odgovornost liz, ki so le del parlamentarnih komisij, organ, uradno poklican, da sodeluje na izgradbi pozitivnih vezi med Češkoslovaško in Jugoslavijo. Prvi realni uspeh liz, popolna kulturna konvencija, je že tu. Moramo pa doseči tudi gospodarsko konvencijo in bomo našli pot do nje kljub temu, da se zavedamo številnih delikatnih zaprek. Kongres je pozdravil brzojavno tudi namestnik predsednika vlade msgr. Šramek, daljšje pismene pozdrave pa sta poslala iz morja poslanec in župan Plzina Luđek Pick in župan Prage dr. Baxa, končno kancler dr. Šamal, prežidjalna pisarna prezidenta Masaryka. Združjenje čsl. legionarjev iz Srbije in mnogi drugi važni činitelji čsl. javnosti, za našega poslanika v Pragi pa g. Cvjetiša.

Osebnost je prišel na kongresno zborovanje predsednik čsl. parlamentarne delegacije posl. dr. Uhlir, ki je povdaril potrebo razširjenja delovanja liz in iskanja stikov z drugimi slovanskimi društvi. Med udeleženci pa so bili tudi številni referenti ministrstev iz Prage, zastopniki plzenske občine, domači in praški novinarji. Češke novine iz Prage in Plzina, zlasti tudi tukajšnji socialistični dnevnik, posvečajo kongresu vso pozornost in je prinesla n. pr. socialistična »Nova Doba« značilne programatične članke o ligah in Jugoslaviji iz peresa senatorja Habermana in poslanca Picka.

Temelj zborovanju je bil kulturni referat, ki ga je podal generalni tajnik JČlig, ministerjalni sekretar g. Beringer s pregledom dosedanjega dela in razporedom za delovanje v bodočem letu. Na ta referat se bomo še povrnil.

Lepo so dopolnili ta del kongresa jugoslovnski koreferenti dr. Milojević iz Beograda, akademski slikar Vavpotić iz Ljubljane in prof. Bočić iz Splita. Sledila je živahna debata, tako da je ta del kongresa zavzel skoro ves popoldan.

Silno zanimivi so bili nadaljnji referati o poštinih in brzojavnih zvezah. (Min. svet. Ružička iz Prage in dr. Vekanić iz Zagreba), o turistik (dr. Bressler, ravnatelj »Putnika« iz Zagreba, in dr. Žižka iz Prage). Ta predmet so obdelovali še nadaljnji koreferenti.

Popoldne je govoril o češki železniški zvezi iz Bratislave preko Madžarske v Zagreb posl. dr. Pekarek, podpredsednik JČlige v Pragi. Sledil je referat načelnika železniškega ministrstva iz Prage dr. Broša, od katerega smo zopet slišali vrsto praktičnih in za nas življensko važnih železniških vprašanj, ki jih ne rešuje naš uradni birokratizem.

Kot zadnji referat je bil organizacijski ministerjalnega svetnika Beringerja in dr. Reisman iz Maribora. Celodnevno zborovanje z izčrpnimi debatami je bilo nekaka zunanje politična šola za delavce na polju praktičnega sodelovanja obeh držav in je stalo na višini meddržavnih konferenc.

Vmes so si delegati ogledali mesto, stopali v stike z delegati drugih mest in došlimi reprezentanti iz Prage ter navezovali uprav prijateljske osebnosti. Zvečer je bila proslava 20letnice plzenske lige s poročili podpredsednika Janoša in tajn. Burda, drugi tajnik pa je Slovenec inž. Gogala iz Škodove tovarne. V imenu občine je ob tej priliki ob frenetičnem aplavzu izročil namestnik župana g. Berkavec (češki soc.) ministru Trifunoviću krasno knjigo o Plzinu in savezu JČlig v Beogradu v asnje vezan album Plzina.

Po kongresu je priredila plzenska liga izvršten umetniški večer z dovršenim nastopom plzenskega »Hlahola«, godalnega kvarteta »Osvetovnega svazu« ter solistov in virtuofov. Večer so zaključili s plesom, pri katerem je minister Trifunović vodil jugoslovnsko kolo.

Danes je zadnji dan kongresa v Plzinu, posvečen resolucijam in ogledu plzenske veleindustrije, nakar se odpeljejo delegati v Prago in od tam na vabilo občine Brno in razstavnega odbora na kulturno razstavo v Brnu.

Dr. Avg. Reisman.

Oton Župančič odpotoval na Norveško

S sinočnjim monakovskim brzovlakom se je odpeljal pesnik Oton Župančič v Oslo zastopat Jugoslovnske Pen-klube na šestih mednarodnih kongres pisateljskih združenj. Predsednika ljubljanskega PEN-kluba je spremljal na kolodvor več književnikov-penincev, ki so se prisrčno poslovili od svojega delegata. G. Župančič potuje iz Monakovega na Norveško z aeroplanom, po kongresu pa obišče London in Pariz kot gost tamkajšnjih PEN-klubov.

Drobiž iz Rogaške Slatine

Rogaška Slatina, 12. junija.

Ce priinese sv. Medard, ki ima svoj dan 8. junija, dež, potem, o jo!, je pokvarjena vsa sezona. Letos je bilo jutraj kilavo in že so se omli, ki verjamejo ljudskim vremenskim napovedim držali resno, pa je posijalo solnce in dan je bil lep, le malo preveč vetroven. Ce bo tako do konca sezone, kakor na dan škofa Medarda, bomo zadovoljni vsi.

Siroka cesta v drevoredu ob parku služi okoličanom za prevažanje, kar je nerodno zlasti v glavni sezoni, ko je cesta polna šetalec. Čulmo, da se napravi za okoličane nova dovozna pot, ki se bo za nalivalnico vezala z glavno cesto, tako da odpade dosedanje motenje prehoda po drevoredu.

Čitalnica se je letos preselila v nove prostore v Tržaškem domu. Prostor med Tržaškim in Ljubljanskim domom je lepo zazidan od prvega nadstropja Tržaškega doma. Pred čitalnico je veranda, da gostje poleti lahko čitajo v odprtem prostoru. V čitalnici je število listov in revij narastlo. Vhodni napis opozarja tudi na radio in telefon. V novi zgradbi med Tržaškim in Ljubljanskim domom je nameščena lepo opremljena trafika in elegantna, nova higijenska brivnica gosp. Maroevica. V bivše čitalniške prostore pridejo menda nova kopališča, ki jih primanjkuje, in enako najbrže tudi v sosedstvo, kjer je sedaj Svicarija, ki se pomakne v nove stavbe bližnjega hotela.

Avto — 12 km — š! Velik napis opozarja avtomobile da morajo voziti v obsežju zdravilišča do drugega enakega napisa počas! s hitrostjo 12 km na uro, sicer zap...

Kavčičevo »kolo« na vodi pod Tivolijem

Zanimiva nova konstrukcija, ki se je pri preizkušnjih prav dobro obnesla, je vzbujala na velicejmu posebno pozornost.

Kulturni pregled

Ljubljanska drama

Začetek ob 8.
Petek, 15.: »Svejk«. Gostuje gosp. Josip Gradiš — Daneš, Izven.

Ljubljanska opera

Začetek ob pol 8.
Petek, 15.: Baletni večer. Poslovilni večer gđ. Wisakovice in gosp. Vlčka. Izven.
Začetek ob 8. uri.
Sobota, 16.: »Grofica Marica«. Ljudska predstava po izredno znižanih cenah. Izven.
Nedelja, 17.: »Čardaška knežinja«. Ljudska predstava po izredno znižanih cenah. Izven.
Ponedeljek, 18.: »Salome«. Premijera. Premijerski in D - abonma.
Torek, 19.: Zaprt.

Mariborsko gledališče

Začetek ob 8.
Petek, 15.: »Jesenski manevri«. Poslovilni večer gđ. Lubejeve in gosp. Bratuža.

Iz ljubljanske gledališke pisarne. V petek, 15. t. m. je zadnji baletni večer v ljubljanski operi. Izjava se med drugim Capricio Espagnole, Balatova suita in pa Piernejeve Impresije iz Musichala. Gosp. Vlček in gđ. Wisakova zaplešeta tudi nekaj solopisov iz bogatega repertoarja. — V soboto

in nedeljo bosta v ljubljanski operi poslednji dve operetni predstavi letošnje sezone, in sicer v soboto »Grofica Marica«, v nedeljo pa »Čardaška knežinja«. Začetek obeh predstav je ob pol 8. zvečer. Cene od 26 Din navzdol. — Premijera »Salome« bo v ponedeljek, dne 18. t. m. O operi je izšel članek v zadnji številki Gledališkega lista. — Daneš, v petek zvečer gostuje v ljubljanski drami član mariborske drame gosp. Josip Gradiš — Daneš. Kreira ulogo »Dobrega vojaka Svejka«, s katero je imel na mariborskem odru velike uspehe. Ostala zasedba običajna. Predstava je poslednja v letošnji dramski sezoni.

Gledališki list ljubljanske gledališke uprave št. 18, je izšel. Vsebine: Fr. Lipah: Razgovor. — M. Polić: Richard Strauss: Salome. — Ost: Dobri vojak Svejk. — A. Kahane: Refizerski poklic. — A. D. Romantizm. — A. Strindberg: Zvezdnik. — Drobiž. — Anekdote. — Repertor. Posamezna številka velja 4 Din.

Prva javna produkcija gojencev državnega konservatorija v Ljubljani se vrši jutri, v soboto, dne 16. junija ob 8. zvečer v dvorani Filharmonične družbe. Natančnejši program produkcije priobčimo v jutrišnji številki. Današnje obvestilo naj velja kot povabilo starem gojencem, ki na produkciji nastopajo in sploh onim, ki se zanimajo za

glasbeno-vzgojno delovanje konservatorija. Vstop je prost, pobirajo se le prostovoljni prispevki za kritje stroškov. Podrobni spored produkcije stane 3 Din in se dobiva v soboto v pisarni Glasbene Matice. Starše prosimo, da ne pripeljejo k produkciji otrok, ki še ne morejo slediti posameznim točkam.

Zagrebčanka poje naslovno vlogo nove Straussove opere na Dunaju. V novi operi R. Straussa »Egiptovska Helena«, ki se sedaj izvaja v Državni operi na Dunaju, je kreirala naslovno ulogo Marija Jeritza, ki pa je bila glasom pogodbe dolžna nastopiti samo trikrat. Ko poteče njena obveznost, stopi na njeno mesto komorna pevka Vera Schwarzovala, članica dunajske Državne opere, rodom Zagrebčanka. Tako je »zahteval sam komponist.

Primadona Zdenka Zikova se je vrnila iz Sofije nazaj v Zagreb. Njene kreacije v Puccinijevi »Tosci«, Verdijevem »Plesu v maskah« in istega skladatelja »Aida« so imele pred bolgarsko publiko velikanski uspeh. Bologna je odkrila spomenik Gioseu Carducciu, velikemu italijanskemu pesniku, avtorju slovite »Ode na Satana«. Pri odkritju sta bila navzoča tudi italijanski kralj in kraljica.

Šolstično moskovskega Hudočestvenega teatra bodo praznovali v Rusiji letos v oktobru. Akademija za znanost in umetnost v Moskvi je že določila odbor, ki bo vodil svečanoeti.

dejo globl. Ker je v Slatini doma uljudnost, čita avtomobilist, ko prevozi to pot, »Lepa hvala!« z ogromnimi črkami in odhiti dalje. Govorilo se je nekaj o tlakovanju od »Solca« do parka. Prav bi bilo, ker hodijo ljudje tam radi na sprehod pa se boljše avtomobilske prahu oziroma blata.

Celo vrsto markacij je popravila podružnica SPD in postavila nove žakipote. V gozdu za Zdraviliškim domom smo čitali prej: k Jaklu, na Janjino, sedaj sta Jakl in Janjina majhna, veliko pa je novo opozorilo na kapelo Marije Pomočnice (enako pod »Triglavom«). To je stara kapela z lepim razgledom, znana pod imenom »Wunschkapelle« nasproti Jaklovi višini. Romar mora iti po hribu navzgor molče in nič ne sme spregovoriti, dokler ne opravi svoje molitve v kapeli. Okrog oltarja moraš in pozvoniti z zvoncec v cerkvi, takrat pa izreči željo, ki hočeš, da se ti izpolni... Nameravane kočje na Donaški gori menda ne bo, pač pa se poskrbi, da bo zavetišče za silo zadoščalo turistom. Krasni so izleti na vse strani v okolico in če si že marsikaj prehodil, dobiš še vedno nove mišne poti in lepe razglede. Na Boč tiče planinski dom!

Izlet k Jaklu je zelo priporočljiv. Lepa pot po gozdu, na vrhu krasen razgled. Prijetno senčnato je na Jaklovi višini. Prijazni domači ljudje imajo letos v najemu gostilno. Postrežba je dobra.

Izletnikov je v Rogaški Slatini vedno polno. Prav je, da prihajajo šolski otroci pod vodstvom svojih učiteljev, ki so tako zrodaj opozorjeni na sloveče naše zdravilišče. Ker je pa tako lepo na Slatini, se otroci kar težko spravijo na večerni vlak. V soboto in nedeljo je bilo tu ljubljansko strelsko društvo z 22 osebami. Prav dobro so bili postreženi »pri Solcu«. Pred par dnevi so prišli na Slatino visokošolci. Slovanski seminar na filozofski fakulteti ljubljanskega vseučilišča si je na svojem študijskem potovanju pod vodstvom gosp. profesorja dr. Prijatlja ogledal tudi naše zdravilišče.

Trije dogodki z Dolenjskega

Zagonetna smrt viničarjevega sina Alojza Arha pojasnjena. — Užitkarica Ana Slejkovecva ležala teden dni mrtva v zapuščenem domu. — Poskus bigamije in goljufije kurjaka Mila Jakšiča. — Zaloteni kvartopirci pri hazardni igri.

Novo mesto, 13. junija

V Grčevju, občina St. Peter, so našli v soboto pod obzidjem nekega vinograda A. Arha, 26letnega sina viničarja Matije Arha, mrtvega, iz raztrite zemlje so sklepali, da je umrlj pokojni Arh nasilne smrti. Stražnega dejanja je bil osumljen pokojnikov oče Matija Arh, ki so ga takoj po odkritju trupla odvedli orožniki iz Kronovega v zapore novomeškega okrožnega sodišča.

Proti nesrečnemu očetu so govorile vse okolnosti, saj je živel s sinom v neprestanem prepiru. Dne 1. t. m. je ležal sin Alojz doma na postelji. Ker so ga pri spanju motili domači, se je ujezil in jih začel pretepati, dokler ni posegel vmes oče Matija, ki ga je v pretepu udaril s palico po glavi. Sin Alojz se je zaradi tega še bolj ujezil, žugal je domačin in strašno preklinjal. Na praznik 7. t. m. so ga ljudje še videli, pozneje pa je vsaka sled za njim izginila. Našli so ga šele 9. t. m.

V ponedeljek 11. t. m. po aretaciji Matije Arha je odredilo sodišče obdukcijo trupla, da se pojasni vzrok smrti. Aretirani Matija Arh je namreč odločno zanimal, da je on umrlj svojega sina. Zdravniški izvid, ki sta ga podala zdravnik primarij dr. Paulič in dr. Ropas, je res dognal, da Alojz Arh ni umrl nasilno smrti ter da so njegovega očeta zaprli po nedolžnem. Fant je bil podvržen epilepsiji, tudi je imel zaradi uživanja alkoholnih pijač srce razširjeno čez mero. Umrl je zadet od kapi. Proti Matiji Arhu so takoj ustavili sodno postopanje in ga izpustili na prosto.

V Malem Slatniku se 70letna užitkarica Ana Slejkovecva že dalj časa ni pokazala iz svoje hiše, v kateri je prebivala sama. Ker je bila znana kot velika čudakinja, ki ni trpela v svoji okolici nikogar, so se sosedje nekaj časa obnavljali, da bi šli pogledat v hišo. Končno pa so se vendarle ojuščali. Ko so odprli vrata v sobo, jim je udaril nasproti strašen smrad: Ana Slejkovecva je ležala mrtva v svoji postelji. Zadevo so takoj sporočili mrliškemu ogledniku in orožniški postaji na Ratežu. Zaradi razburljivih vesti o smrti pokojnice je novomeško sodišče odredilo sodno preiskavo. Obdukcija trupla po sreskem sanitetnem referentu dr. Gregorčiču in primariju dr. Pavliču pa je dognala, da je Slejkovecva umrla zaradi poapnenitve žil in da so vse druge govorice neosnovane. Slejkovecva je po vseh okoliščinah sodeč ležala teden dni mrtva v zapuščenem domu.

Te dni so privedli v novomeške zapore Milana Jakšiča rodno iz Sremskih Karlovcev, kurjaka iz Auerspergovih tovarni na Rogu. Mile Jakšič je hodil na Lakonce, občina Šmihel-Stopiče, ter se je tamkaj seznanil z zalo devojko M. H. Kmalu se je med njima vnela ljubezen in prišlo je tako daleč, da je po zakonu hrepence Mile prosil dekletove starše za dekletovo roko, v kar so starši tudi privolili. Mile bi moral biti pretekli mesec že na oklicih. Ker pa ni imel vseh dokumentov v redu, je začela oblast sumiti v njegovo poštenost. Uvedla je poizvedovanje, ki so dognala, da je Jakšič že poročen in da živi njegova žena v Sremskih Karlovcih. Jakšiča so zaradi poskusa bigamije in goljufije takoj aretirali. Namesto k svatbi, za katero so se pri h. že pridno pripravljali, je moral ženin čez noč v luknjo. Dogodek je vzbudil v okolici veliko senzacijo, ker se podobno hudodelstvo že več desetletij ni pripetilo.

Odgovor na kritiko.

Kratko poročilo našega opernega recenzenta o torkovi uprizoritvi »Toske« je vzbudilo precej razburjenja med gledališkim ansamblom, naletelo pa na odpor tudi pri delu operne publike, kakor razvidimo iz par prejetih dopisov, ki so zlasti mnenja, da je bila ocena nastopa g. Primožiča krivična. Eden teh dopisov, ki je najbolj ogorčen, pravi med drugim:

»Gospod, —« je presojal torkovo »Tosko« na način, kakor ni nikjer v navadi in kakor ga tudi nismo bili valjeni pri nas v Ljubljani. Parški tenorist, ki je žel povsod, kjer je doslej nastopal, naravnost vilharne uspehe, mu je bil mladit, kateremu je še treba ne vem kake šole, da bi se mogel z uspehom pokazati pred ljubljansko operno publiko. Bilo je celo treba zafrkacije, da je celo hvalažna ljubljanska operna publika sicer

Urejuje najbolje prebavilo!
Zlati železodec in čreva brzo in ugodno!
I omot pa vseh lekarnah Din 4.—

Premijera! Danes! Pod alžirskim solncem

Izvrstna vsebina! — Prvovrstni igralci!
Krasne naivne slike.
Zlilane cene! KINO IDEAL

priklicala francoskega gosta nekolikokrat pred zastor, vendar pa ne dvajsetkrat, kakor zagreška.

Potem pa »Kremplj« g. Primožiča, ki so že »nekoliko otopel« in ta pevec naj s ponosom gleda »nazaj« na svoj »razcvet in višek karliere«! Seveda, ker mu je treba »napora«, da more »privesti svoj obledeli glas do veljave«, zaradi česar je — »razočaral«. Nato pa majhna opravičba, češ, revež je bil morda nekoliko truden in bi ga g. —č. rad še slišal v kaki drugi vlogi, preden se odloči njegov angažman.

Prosim: ali je to kritika, ki jo piše naš glasbenik, ki se ne zaveda samo važnosti ene najvišjih naših kulturnih institucij, temveč se mora tudi zavedati izredno težavnega položaja, v katerem se nahaja danes ta institucija! Ali je kritiki namen, da ubija, ali pa da pomaga zidati, izboljšati, popolnjevati?!

Porota

Maribor, 14. junija.

Snoci so šele ob pol 23. uri končali razpravo zaradi umora v Gajevih pri Ptuj. Smrt posesnika Ivana Znidariča je ostala nemeščevana. Obtoženi nečak Franc Znidarič je ostal pri svoji obrambi. Orožništvo in priče tudi niso mogle drugega povedati kot to, da je proti obtožencu javno mnenje, sovraštvo do strica in pripravljeno orožje, revolver, ki pa ni povzročil stricove smrti. Hči Zofija je slišala strel, oče je bil pa — zaboden. Porotniki so zanikali vprašanje umora, uboja in prekoračenja silobrana in je bil Franc Znidarič obsojen samo na 3 mesece zaradi nošenja orožja brez orožnega lista.

Radi goljufije

Na škodo države je pa obtožen 41letni Josip Valenčič. Mož je bil uradnik pri železniški kontroli dohodkov v Mariboru in sicer je imel referat za povzetne izkaznice. Na to mesto je prišel dne 14. septembra leta 1922. Njegovo delo je obstajalo v tem da je pregledal, ali so bila povzeta pravilno zaračunana, izplačana in ali so izkaznice bile pravilno kolekovane ter kolki pravilno uničeni. Ko je tako pregledal listine posameznih povzetnih pošilk, so se te listine vložile v arhiv. V tem položaju je obdolženec imel priliko, da je kolke, ki niso bili dobro nalepljeni in slabo žigosani, odstranil z listin in jim izbral sledove žigov.

Kakor sam pravi, se je že dolgo ukvarjal s to mislijo, dokler ni končno začetkom leta 1926, res začel odlepjati kolke in jih spravljati v promet. Kolkov pa ni odstranjeval samo s tekočih spisov, marveč tudi iz spisov, ki so bili že rešeni in vloženi v arhiv. Revizija spisov iz njegovega referata je ugotovila, da je na tak način obdolženec odstranil od leta 1924 do 1927 v 11.817 slučajih kolke v vrednosti 164.205 Din. Obtoženec vse priznava ter pravi, da je kolke prodal nekemu židu, katerega pozna samo na videz. Koliko odlepljenih kolkov je prišlo v promet, se ne da ugotoviti.

Današnji porotni senat so tvorili višji deželno sodni svetnik dr. Guzelj kot predsednik, dež. sod. svet. Serneč in okr. sodnik Habermuth kot votanta, zapisnikar g. Verstovšek. Javno obtožbo je zastopal namestnik državnega pravdnika g. Sever, Valenčiča je zagovarjal odvetnik dr. K. movec, Miletiča pa dr. Hohnik. Ker so porotniki z 9 glasovi potrdili vprašanje sleparstva, je bil Valenčič obsojen na dve leti težke ječe, v katero se mu všteje preiskovalni zapor od 2. januarja l. Valenčič je izjavil da sprejme kazen.

Poneverba in goljufija

Djuro Miletič, star 24 let, pristojen v Novski, poljedelski delavec je služboval predlamskim kot narednik pri 45. pešpolku v Mariboru. Bil je dodeljen štabu 3. bataljona ter je kot štabni pisar imel posle tudi s pošto. Denarne pošiljave vojakom pridejo v bataljonsko pisarno, odkoder jih kak častnik ali podčastnik odnese k četam ter jih izroči četnemu komandirju proti potrdilu. Glasom obtožnice si je Miletič od začetka marca do sredi junija 1926 pri lastil 12.911 Din vojakom poslanega denarja. V dostavni knjigi je parkrat ponaredil komandirjev podpis. Denar je iskal tudi v pisnih. Iz nekega pisma je vzel 12 dolarjev. Ker so se vojakji pritoževali, da ne dobijo od doma napovedanih pošilk, se je izvedla preiskava, ki je razkrila Miletičeve ponebeve. Miletič se zagovarja, da mu je bil denar najprej ukraden iz mize, da je pozneje izgubil med neko vožnjo večji znesek in da je hotel vse poravnati, ko dobi denar od doma. Pravi, da tatvino in izgube zaradi tega ni prijavil, ker se je bal kazni zaradi slabega shranjevanja denarja. Po pričah in poizvedbah se je pa ugotovilo, da je denar zapravljval in da od doma ni imel kaj pričakovati.

Krivdo Miletiča so porotniki potrdili so glasno naka je bil Miletič obsojen na 3 leta težke ječe. V kazen se mu vštejeta dve leti preiskovalnega zapore pri vojaškem in civilnem sodišču.

Najnovejša (24) številka naše tedenske revije **Življenje in svet**, je izšla in prinaša v glavnem slike in snovi

Iz življenja Kitajcev, kjer se je pravkar zaključila krvava faza meščanske vojne med severnimi in južnimi četami. Maršal Čangtsolin se je umaknil iz Pekinga in je položil orožje. S tem je razdor med Kitajci končan in rumenopolto plemena stopa v novo dobo svoje zgodovine.

Jang-tse-kiang je glavna reka »nebeškega cesarstva«. Potovanje po njej vam popisuje Bohuš Prihod, ki ne pozabi na najvažnejši kitajski pridelek poleg ržja, na čaj. Sestavek podaja zelo nazorno sliko življenja med kitajskim ljudstvom.

Skrivnosti človeških jeter zanimajo vsakogar. Čeprav mu morda ni znano, da prečisti ta človeški organ dnevno 600 do 700 kg naše krvi. Brali ga bodo vsi z zanimanjem.

Star potapljač pripoveduje v naslednjem članku, kako je bil

ujet na morskem dnu.

Panonicus nas vodi v

Prekmurje, ki izumira

ter popisuje prekmurske posebnosti: narodno nošo, prekmurske hiše, običaje ob poroki in smrti, prekmurske vraže itd.

Kaj so

atomske sile

in kaj skrivajo v sebi — ta problem pojasnjuje strokovnjak, ki prihaja do zaključka.

da tiči v tem vprašanju največji mik za genialne duhove.

Znani nemški kriminalist dr. E. Wulffen razgalja

mrav pustolovca

in popisuje na moč interesantne pretveze, katerih se poslužujejo sodobni sleparji, ko varajo ljudi.

Lenivec, vzor vseh lenihov,

je to pot donekdar iz naravoslovja. Spis, ki ni le poučen, ampak tudi zabaven, od začetka do konca napet in obenem prijeten.

Žena pisatelja Dostojevskega očrtava življenje svojega moža

v Veveyu.

Martin Kojc pa dokazuje, da je človek kovač lastne usode. Leposlovje je v tej številki zastopano po noveli O. Henryja

»Med pustolovci«.

Vsebinska številka je torej vseskozi pestra in mnogovrstna. 10 sestavkov dobiš samo za 2 Din poleg tega prinaša revija celo serijo slik na naslovni strani sliko kitajskega orača riževje njive, kot umetniško prilogo pa

narcise na Golici.

Ta priloga je vredna stokrat toliko, kolikor stane revija sama. Ne zabite naročiti **Življenje in svet**, če pa ste nani že naročeni, pogledajte, ako ste poravnali naročnino za mesec četrt ali polletje. Denar (15 Din za tri mesece) sprejema uprava **Življenja in sveta** v Ljubljani. Prešernova 54.

čiti v nastopu blaznosti, da se reši vseh nadaljnjih muk.

* **Nesreča ali samomor neznanca.** Ob priliki obhoda proge med postajama Sisek in Greda je našel progovni molster usmrčenega človeka. Nesrečniku, čigar identiteta še ni dognana, je bila presekana glava na dve polovici, od katerih je ena ležala izven tira a druga med tračnicami. Doselej še ni ugotovljeno, ali gre za nesrečo ali samomor.

* **Smrt od sladoleda.** V Vinkovcih je umrla za prehlajenjem, ki si ga je nakopala od zaužitja sladoleda, učenka višje dekliške šole Anica Stivičevića. Njena tragična smrt je vzbudila med tamošnjim prebivalstvom mnogo sočustvovanja.

* **Pogrešana žena.** Ljubljanski policiji je bilo včeraj poročano, da je pobegnila Floriani Orli na Homu žena Terezija, ki je zapustila svojega moža z izjavo, da gre v Ljubljano. Orlova je odšla od doma že dne 4. maja ter ni odtele za njo nikakega sledu. Imela je s seboj delavsko knjižico na dekliško ime Terezija Golob.

* **Oče zapustil družino.** Kakor poroča žandarmerijska stanica v Laškem, je dne 4. t. m. od tam neznanom izginil 26 letni čevlarski molster Avgust Kranjc, rojen v Ojstrem v občini Marija Gradec. Zapustil je v Laškem ženo Ano in enoletnega otroka nepreskrbljena, svojo delavnico pa brez nadzorstva Pogrešani je na desno nogo šepast, srednje, precej močne postave, okroglega obraza, rjavih oči in črnih las; oblečen je bil v sukneno obleko ter je nosil siv klobuk.

* **Prvi smrtni primer zaradi solnarice.** Iz vseh naših krajev poročajo o strašni vročini. V Valjevu se je dogodil te dni prvi primer solnarice v letošnjem letu. Na periferiji mesta so našli v nekem sadovnjaku mrtvega moža, pri katerem so ugotovili kot vzrok smrti vnetje možganov od solca. V truplu so spoznali čevlarskega pomočnika Ilijo Mihajloviča iz Kamenice.

20 letnica 17. junij — Prule Sokola II.

* **Bestlifen čin detektiva v Subotici.** V Subotici so aretirali detektiva Resig-Latifičev, ki je te dni ponoči, ko je imel službo z revolverjem v roki prisilil neko 16 letno deklico, da je odšla z njim. Na ulici ji je izjavil, da jo vodi v mestno hišo, vodil pa jo je med neprestanimi grožnjami, da jo bo ustrelil, v svoje stanovanje, kjer jo je posilil. Deklica je dogodek takoj prijavila policiji, ki je Latifičev aretirala. Ta nedolgovratno vse taji, našle pa so se priče, ki so prisostvovala prizoru, ko je Latifičev z revolverjem v roki prisilil deklico, da mu je sledila.

* **Vlom v Temencl.** Dne 10. t. m. okrog 7. je bilo vlomljeno skozi okno v stanovanje goskine Terezije Berdajs v Temencl št. 12, ko sta bila Berdajsova in njen sin pri maši. Neznani tatovi so odnesli iz hiše več naglavnih rut, obleke in perila, dalje več parov čevljev, denar, staro plahto in celo škaflo globina, v skupni vrednosti nad 2000 Din.

* **Dva detomora v Bosni.** V Grčkovcih so orožniki odkrili zločin Danice Nenadičeve, ki je minuli mesec zadušila svoje dete, pri čemer ji je pomagala njena gluhonema mati Milka. Obe so aretirali. Dete je odnesla Nenadičeva 2 km daleč od hiše in ga vrgla v globok prepad. V Glačmoči so aretirali vdovo Rifko Djekićev, ker je prav tako usmrtila dete, plod svoje skrivne ljubezni.

* **Samomori v Bački.** V Novem Sadu se je obesila na stregi rodne hiše 17 letna Olga Lupačeva. V Zabalju se je obesil 84 letni starček Lazar Barjaktarov. Vzrok beida in glad. V okolici Novega Sada so našli mrtvega 69 letnega dinarja Todorja Bokšića. V teku je sodna preiskava, da se dožene vzrok smrti.

* **Gostovanje plesne dvojice Viček-Wisakova na Bledu.** V soboto bo gostovala na Bledu v dvorani Kazine plesna dvojica Viček-Wisakova. Moderne plesne počule plesni molster Jenko.

* **Jurjevanje na Gradu** je prineslo Ciril Metodovi družbi 17.300.45 Din Iskrena hvala šentpeterskima in šentjakobsko-trnovskima podružnicama.

* **Vse one, katerim je poslala Zveza obrt nih zadrug po 5 srečk efektne loterije,** pa še niso nakazali po poštini polnolčni 15 Din prosimo, naj znesek takoj pošljejo, ker se bo vršilo žrebanje že 28. t. m. — Zveza obrtnih zadrug v Ljubljani.

* **Obledele obleke barva v različnih barvah in plisiru tovarna Jos. Reich.**

* **Pri neenakem krvnem tlaku, boleznih srca, nadulji, razdražljivosti živcev, migreni, slabem spanju, vam povzroča raba prirodnih grenčice »Franz-Josef«** redno telesno odvajanje, zmanjša se velik krvni pritisk in poveča odpornost. Najznamenitejši zdravilniki tega stoletja so se vode »Franz-Josef« z velikim uspehom posluževali. Dobi se v vseh lekarnah, drogerijah in specerijskih trgovinah.

* **Strasna rodbinska tragedija v Zagrebu.** V Dugem selu pri Zagrebu je zdravnica dr. Edita Žagarjeva v globoki duševni depresiji vzbrazila mrtvi svojima dvema otrokoma: 8 letnemu sinu Mirku in 3 letni hčerki Betki, svoji materi in sebi. Ko so jih sosede našli, sta bila otroka že mrtva, zdravnica Žagarjeva in njena mati pa v zadnjih vzdihljajih. Vse štiri žrtve so ležale na posteljah, oblečene v praznične obleke. Zdravnica dr. Žagarjeva, rodom z Dunaja, je bila bala strasna morilnica.

Domače vesti

* **Sestanek državnih pisarniških uradnikov.** V nedeljo 17. junija 1928 ob 10. uri dopoldne se vrši v Mariboru, v Narodnem domu, širši članski sestanek društva državnih pisarniških uradnikov. Poročal bo odbor.

* **Pravilnik o brezplačnih prejemnih aparatih za privatno rabo.** Po členu 24. tega pravilnika so oproščeni naročnine za radio, aktivni ministri, generali, načelnik glavnega generalnega štaba, direktorji ministrstev direktij in sekcij. Poštne uslužbenke pa plačajo polovico pristojbine. — Železnica priznava svojemu osebju velike ugodnosti (režijske cene v osebnem in tovarnem prometu najmanj trikrat na leto brezplačno vožnjo, kamor že itd.) ter bi bilo povsem umestno, da bi tudi poštni minister oprostil poštne brzojavne in telefonske uslužbenke vseh pristojbin za radio sprico njih pičle mesečne plače ter težke in odgovorne službe.

* **Nosilec nemške liste dr. Mayer župan v Sošanju.** V nedeljo 10. t. m. se je končala občinska tragikomedia v Sošanju, tako, kakor je bilo pričakovati. akor smo poročali, je pri ponovni občinski volitvi 3. t. m. dobila slovenska napredna lista 6 mandatov nemška lista z nekdanjim slovenskim »prvo boriteljem« dr. Mayerjem kot nosilec 6 mandatov, nemško-klerikalna lista 4 mandate in so cijalisti 1 mandat. Tekom volilne borbe so izšli v grdi članki, v katerih so bili napadeni in blateni zastopniki SDS, ki je edina predstavica narodne misli v Sošanju in v katerih je se lista, koje nosilec je bil dr. Mayer, izrečno proglašala za nemško listo. Pri nedeljski volitvi je bil dr. Mayer z nemškimi in pa klerikalnimi glasovi izvoljen za župana. Pri volitvi svetovalcev so zastopniki SDS podali izjavo, da ne sprejmejo nobenih častnih mest in tudi ne funkcij v odsekih. Jasnó je, da bodo Nemci v tinozemskih novmah proglasili Soštanj za nemško posest.

* **Gniloba.** Nekdo (nomina sunt odiosa) je pred vojno služboval v solnčni Gorici. Kakor kameleon barve je on izpreminjal politične stranke, katera je baš prvačila. Da tak vetrnjak ni veljal veliko med meščani, je povsem umljivo. Ob svetovni vojni je bil navdušen avstrofil. Po prevratu pa je kmalu odjadril v Beograd, kjer je doslužil službeno svojo dobo, na kar je bil upokojen. V Beogradu je simpatiziral z radikali in cincarji, za kar je dobil mesto dnevnikaarja pri večjem državnem uradu v L. in to v času, ko je bilo veliko dnevnikaarjev odslovljenih iz službe. Je pač mnogo gnilobe v naši državni upravi in ne bo boljši, dokler ne pridele na odločilna mesta v Beogradu prečansko uradništvo.

* **Več točnosti.** Prejeli smo z dežele in priobčujemo: Imeli smo več let znega in istega podjetnika poštne vožnje. Pošta je točno ob določeni uri prihajala in odhajala. Danes žal ni več tega. Pol ure in tudi več je kar dan na dan zamude. Res, da so ceste slabše kakor nekda, a sestradano suho klu

Iz Ljubljane

u— **20 letnica Sokola II.** Društvo praznuje 17. t. m. 20 letni jubilej dela, ki ga bo praznovalo z razvitjem društvenega prapora javnim nastopom in akademijo na svojem letnem telovadišču na Prulah (Sredina). Spored celotne prireditve je naslednji: 10. t. m. ob 20.30 podoknica kumici s. Mariji Puhovi v Gradaški ulici 22.; zbirališče ob 20. na Prulah. 17. t. m. ob 8. skušnje na Prulah, ob 11.30 slavnostno zborovanje v telovadnici realke; popoldne ob 3. zbirališče za povorko na realki. Po povorki razvite prapora in takoj nato javni nastop. Ob 20.30 akademija istotako na Prulah. Ljudska veselica, ples itd. Vstopnina: K skušnjam 2 Din popoldne: sedeži I. 15 Din, sedeži II 10 Din, stojišča 5 Din. — Zdravo! 1128

u— **Ljudski kino (Matica)** predvaja samo danes ob 16.30 in 21 izvrstni film, posnet po Moliérovih komedijah »Tartuffe« z velikimi filmskimi umetniki Emil Jannings, Lil Dagover in Werner Kraussom v glavnih vlogah. Opozorjamo občinstvo, da je ta film samo danes na sporedu. Zato naj si vsakdo preskrbi pravočasno vstopnico.

u— **Odkritje Gabronove spomenika** Ko roški rodoljubi bodo odkrili lutri, v soboto ob 4. popoldne pri Sv. Križu nagrobni spomenik velikemu narodnemu borcu in mučniku župniku g. Antonu Gabronu. Vsi ko-roški rodoljubi kakor tudi njegovi prijatelji in znanci se vlijudno vabijo, da se udeležijo odkritja.

u— **Društvo »Soča«** v Ljubljani naznanja svojim članom, da se nameravani izlet v Maribor 8. avgusta t. l. v smislu sklepa odbora seje 13. t. m. preloži na prvo polovico septembra t. l. Natančen dan bomo pravočasno naznanili.

u— **»Sočan!«** Slike izleta, ki so zelo lepe so vsakemu članu na razpolago proti plačilu 6 Din pri trvdki Josip Ivančič, Dunajska cesta.

u— **Razprodaja:** Danes 15. t. m. zjutraj se prične v Ljubljani. Rimska cesta št. 5, razprodaja raznega specerijskega blaga po znatno znižanih cenah. Istotam se prodaja tudi skoraj nova oprava za specerijsko trgovino. 1131

u— **Važno za lastnike zemljišč ob Glinskici in Malem grabnu.** Z odločbo z dne 16. septembra 1925. H. br. 477 sem izdal glavnemu odboru za obdelovanje ljubljanskega bari vodnopravno dovoljenje za regulacijo Gradaščice, Glinskice in Malega grabna, ki je postalo pravnomočno. Pri izvrševanju regulacijskih del na Gradaščici pa se je pokazalo, da je muno treba zavarovati nova obrežja regulirane struge zoper pritisk talne vode, kakor tudi zoper poškodbe nadtalne meteorne vode, da se po novo reguliranih oziroma iztrebljenih larkih odvaja voda koncentrirano v novo strugo Gradaščice. To velja posebno glede takozvanega Marnovega kanala, ki obstoji na parceli št. 1163/7 k. o. Vič in ki bi ga bilo primerno poglobiti in razširiti; poleg tega bi ga bilo podaljšati preko parcele št. 377 k. o. Trnovsko predmestje ter preko ceste XVII na Viču in kot občestni jarek južno od te ceste proti zapadni strain v dolžini 376 m ter ou parcelah št. 399, 401-3, 404, 405, 408, 409, 411/2, 412. 415, 416, 418/2, 419, 422, 423, 426 in 427 k. o. Trnovsko predmestje. Zato razpisuje veliki župan na prošnjo imenovanega odbora po §§ 54 in 61 vodoppravne zakona kranjskega vodnopravno obravnavati na petek dne 22. junija 1928 s sestankom ob 9 uri na imenovani cesti ob parceli št. 1163/7 k. o. Vič. Najkasneje pri tej obravnavi je treba prijaviti vodji komisije ugovore, ki se niso že prej uveljavili ustno ali pisмено pri velikem županu ljubljanske oblasti, ker bom sicer sklepal, da se prizadevi strinjalo z nameravanimi deli in za potrebnim odstopom ali obremenitvijo zemljiške lastnine. Na morebitne poznejše ugovore se ne bom oziral ter bom o stvari odločil, upoštevajoč pozneje le pomisleke iz javnih ozirov. Udeležence vabim, da se te razprave udeležijo. Morebitni njihovi zastopniki si naj preskrbe pravočasno pooblastilo, da morejo dati pri razpravi dokončno izjavo. Določiti načrti so razpoloženi na vpogled udeležencem med uradnimi urami pri mestnem magistratu ljubljanskem in pri sreskem poglavarju za okolico v Ljubljani ter v pisarni oddelka IV. a, velikega župana ljubljanske oblasti.

u— **Iz Rožne doline nam pišejo:** Prav je, da policija preganja one kolesarje, ki vozijo brezobzirno. Preveč zvesto pa preži nanje v Rožni dolini. So večinoma delavskega stanu, pa moralo neprestano plačevati visoke globe, ker vozijo ob robu hodnikov, saj jim po cesti absolutno ni mogoče voziti. Cesta je nasuta s takimi debelimi »kuglami« da se trpinči živina in so kolesarji vedno v življenski nevarnosti. — Ta teden smo zagledali mestni cestni valjar v bližini naše ceste. Žal pa se je usmilil samo ceste, ki vodi pod Rožnik in jo pasirajo samo pešci, kak luksuzni avto in kak izvošček. Cesta iz Rožne doline pa je silno prometna in donša mestnemu magistratu lepe dohodke, a uboga živina se mora po kamenju mučiti s težkimi tovari. Prosimo mestni magistrat, naj valjar opravi svojo nalogo tudi na cesti v Rožno dolino. Obenem pa želimo, da se prelaz na Erjavčev cesti razširi ker je preozek za sedanjí promet.

u— **Drobna policijska kronika.** Od srede na četrtek so bili policiji prijavljeni naslednji dogodki: 1 tatvina kolesa, 1 tatvina francoskih ključev, 1 tatvina orodja, 2 telesni poškodbi, 1 prestopok neprevidno vožnje 1 nezgoda, 1 prestopok pianosti, 1 prestopok obrtnega reda, 1 prestopok kaljenja nočnega miru, 2 prestopka paslega kontumaca, 6 prestopkov avtomobilskih predpisov in 19 prestopkov cestnega policijskega reda. Aretacije so bile izvršene 4 in sicer: 1 zaradi tatvine po cerkvah in 2 zaradi pianosti in ekcesca.

u— **Zapoznala prijava tatvine kolesa.** Mitniški paznik Anton Ropret je, mudeč se zadnji dan na velesajmnišču, spravil 1200 dinarjev vredno kolo, kakor mnogi drugi pri glavnem vohu na velesajmski prostor. Ko pa se je čez čas vrnil, je ugotovil, da ko-

lesa ni več tamkal, vendar je meneč, da si je kolo izposodil kdo njegovih znancev okle val s prilavo. Ker pa mu kolesa še doslej ni nikdo pripeljal nazaj, se je včeraj odločil in prijavil tatvino. Ukradeno kolo je bilo zelesno pleskano in vredno 1200 Din.

u— **Okraden sofer.** Sofer Viktor Novšek, stanujoč na Viču št. 85, je prijavil predvčerajšnjim, da je v njegovo garažo na Tržaški cesti št. 4 vlomil ponoči neznan tat, ki je nasilnim potom odprl pri avtomobilu pri-trjeni zaboji za orodje ter mu ukradel vse orodje v rednosti 482 Din. Tatvino je izvršil brkone kak postopač, ki bo skušal orodje prodati raznim mehanikom zato ih svavimo pre nakupom.

u— **Nesreče in nezgode.** Posesnik Janez Zupan iz Predtrga pri Radovljici, je predvčerajšnjim popoldne obiral doma zgodnjo češnjo. Stojel na neki veji pa je nenadoma izgubil ravnotežje in treščil na tla in si pri padcu zlomil desno nogo. — Janez Krek iz Bodovci pri Zmuncu je skladal predvčerajšnjim hlode, pri čemer mu je težak hloď padel na desno nogo in mu jo zlomil. — Delavcu Antonu Subotiču, zaposlenemu pri Franu Gmeždi na Uncu je na zidarskem odru spodrsnilo ter je padel na tla pri čemer je zadobil težke poškodbe na nogi. — Zagarja Ivana Adamiča iz Kota pri Gorenji vasi je med delom zagrabila cirkularka in mu odrgala tri prste na desni roki. Močno se je ponesrečil prednočnim na Brezovici pri Ljubljani brivski molster Viktor Pavlič z Glince. Peljal se je na motornem kolesu po Tržaški cesti proti domu. V temi pa se je zaletel v kmečki voz, padel s kolesa in se poškodoval po obrazu in životu. Vse našete ponesrečence so prepeljali v ljubljansko splošno bolnico.

Iz Maribora

u— **Na občnem zboru ljudske univerze,** ki se je vršil v sredo zvečer je bil ponovno izvoljen dosedanjí odbor z inženierom Kuvkocem na čelu. V pretečeni letni dobi je bilo v mestu 68. v Studencih pri Mariboru pa 17 predavaj. Redno poslujejo tudi tečajni vseh strok na meščansko šolski stopnji in psihološki tečaj, ki ga vodi prof. dr. Dořar. Nadalje se je v poročilu o delovanju povdajalo, da dela težave vprašanje prost rovdolžim je finančno stanje ljudske univerze še povoljno.

u— **Mariborsko gasilsko društvo** z rešilnim oddelkom, ki opravlja toliko naporno in človekoljubno delo, hoče v korist načrta novega rešilnega avtomobila prirediti v nedeljo 17. t. m. ob 3. uri popoldne vsako otroško pravilnično predstavo v Narodnem gledališču. Predstavlja se bo velika pravilnična igra »Pepelka ali stekleni čevlčiček«. Ta igra je v zvezi s pevskimi in plesnimi vlogami, predvajalo pa jo bo približno 60 otrok.

u— **Gradbena delavnost v Mariboru.** Na stavbišču delavske kolonije se že pridno koplje. Na Joštovem posestvu na se zida na vseh parcelah, razen dveh, ki sta udi že oddani. V Tomšičevem drevedu gradijo lično vilo.

Iz Celja

u— **Uradni dan »Sreskega gremlja trgovcev v Celju«** bo za člane v sodnem okraju rogaškem dne 15. junija ob 9. do 12. v Rogatcu v posebni sobi hotela »Sporn« in od 14. do 17. v Rogški Slatini v občinski posvetovalnici. Načelstvo.

u— **Klerikalna nadutost.** »Slovenec« se je med celjskimi novicami spravil nad ubogeza in izmozganega nižjega finančnega uradnika, ker je prišel službeno na neko orlovsko prireditve s sokolskim znakom. Oprajoč se na metode današnjega nasilnega režima, preti uradništvu, ki se ne bo slepo pokoravalo krivi palici in pendreku, z maščevanjem in persekucijo. Značilno je za slovenske razmere, da sme tako zvano krščansko časopisje nemoteno hujskati proti Sokolstvu, katerega najvišji protektor je Nj. Vel. kralj sam, katerega naraščaj stoji pod protektoratom prestolonaslednika Petra in katerega zastavi je nedavno v Vinkovcih kumoval mladi kraljevič Tomislav. O orlovstvu pa vemo samo to, da uživa protektorat marsikoga, ki je ob izbruhu vojne blagoraj krvavo geslo: »Srbe na vrbec«.

u— **Mestna občina celjska razpisuje** ponovno službo inkasanta in mestnega hišnika za muzej in prenovljeno Dominikansko vojašnico. Z mestom inkasanta je zvezano mesečno sigurni 1500 Din, hišnik pa lura zelo lepo novo urejeno stanovanje in dohodke, kolikor bi jih dobil kot cicerone po muzeju, ki je zelo zanimiv in ga tuji adl posečajo. Najbolj prikladen bi bil pač za to mesto kak obrtnik, krojač ali kaj podobnega, ki je doma in bi pri tem imel le poststranski zaslužek in prostorno stanovanje. Prednost pri enem kakor pri drugem mestu imajo dotični prosilci, ki bi lahko pomagali pri mestni godbi.

u— **Higijenični vodnjaki.** Zdravstveni dom v Celju je zgradil v vasi Zagrad v celjski okolici velik javni vodnjak, ker je prebivalstvu primanjkovalo prepotrebne pitne vode Kolavdacja se je izvršila včeraj v navzočnosti občinskih funkcionarjev in vodje Zdravstvenega doma dr. Rebernika, ki si je v Celju in okolici z raznimi zdravstvenimi in higijeničnimi napravami pridobil že mnogo zaslug. Tudi katastralna občina Zavodna pri Celju dobi v kratkem po vodovodu iz tako zvanega žegnanega studenca pod hribom sv. Jožefa zdravo pitno vodo. Samo posestniki stanovanjskih hiš zama priča-kujejo, da jim bo v smislu danih obliub preskrbela občina iz mestnega vodovoda pitno vodo.

u— **Drobne policijske vesti.** Na poti za Voglajno pri Confidentiju so našli 53 letnega pekovskega pomočnika Antona Zupančiča popolnoma onemoglega. Prepeljali so ga v bolnico. — 19 letni Alojz O., ki je imel pred nekaj dnevi karambol z avtom, je povozil s kolesom v Razlagovi ulici 5 letno Matildo Marinkšek. Dobila je na srečo le lahke poškodbe. — L. C. iz Celja se je pošteno nasrkal pijač in je razgrajal pred cinkarno. Moral je delati pokoro v policijskem zaporu. — Razpasla se je zopet razvada, da se igrajo dečki žogo kar na ulici,

Iz življenja in sveta

Koščena roka sega po generalovem spremstvu

Zadnja vest ob zaključku našega članka: norveški profesor Malgreen ima natrto roko, tehnik Cecioni si je zlomil nogo, Nobile je poškodovan na desni roki in desni nogi

Oče na severu, hčerka na jugu. General Nobile s svojo edinko v obemu pred odhodom »Italije« iz Stolpa na Pomeranskem proti severnim krajem.

Ekspedicije, poslane Nobilu na pomoč, napredujejo tako počasi, da so poznavalci arktičnih razmer v dvomu, če bodo ponesrečence sploh dosegli. Položaj Nobileve posadke, katera je pri generalu, je od ure do ure brezupnejši. Živila jadrno pohajajo. Nobilovo spremstvo je

premraženo in gladno.

Ves živč, ki ga ima na razpolago, je nekaj koščkov biskvita in par zavitek čokolade. Tudi z obleko so ponesrečenci skrajno slabo preskrbljeni. Pri sebi imajo samo dve volneni vreči in tri odeje iz volne, en šotor ter eno raketo pištolo. Pripravo, ki proizvajajo dim, hranijo, da jo bodo uporabili, če zaslišijo nad seboj brnenje rešilnega propelerja.

Dva moža v Nobilevi skupini sta ranjena. Eden je na poti okrevanja, drugi ima amputirano nogo. Širijo se vesti, da je

Nobile sam težko ranjen

Med njegovim mostvom vlada umevna potrtost, ker še ni od nikoder pomoči. Akumulatorji postajajo čedalje slabotnejši in se je bati, da bodo v kratkem popolnoma odpovedali. Če se to zgodi preden pridejo ledolomci na pomoč, je njihova

smrt neizogibna.

Vsi odlični poznavalci Arktide pravijo, da je obup in depresija najstrašnejši začetek konca človeka v polarni samoti. Ko opešajo odporne sile, je smrt samo vprašanje časa. Potrtost in občutek osamelosti in zapuščenosti pa je še strašnejši od smrti same.

K vsemu temu javljajo še zadnja poročila preokret v vremenu na slabše. Ekspedicija je dobila nalogo, naj uporabi radio samo v najvažnejših trenutkih, ker se je bati, da bo sicer ostala odrezana od sveta. Edino pomoč si v Kingsbayu obetajo od

ruskih ledolomcev.

Vendar si je težko predstavljati, da bo prvi ledolomec dospel v bližino mesta katastrofe pred petkom ali soboto. Drugi pa je zapustil šele v četrtek ljeningrajsko luko. Nekaj nade polagajo tudi na hidroplan »Dornier Wal«, ki je baje edino letalo, ki lahko pristane na mestu nesreče.

Italijanskega majorja Maddalene hidroplan »S 55« s štirimi častniki in enim mehanikom, ki je že dospel na Nizozemsko, se je moral spustiti zaradi poškodbe v nizozemskem pristanišču Schellingwode.

Sandor Hegedüs:

Družinska sreča

Na ovinku ceste me je pozdravila z vdanim poklonom človeška postava. Moja je imel star klobuk, in vsa njegova obleka je napravila name zelo pomilovalen vtis. Z zanemarljivo brado in zobmi je predstavljal tako žalostno sliko, da se je zdelo, da bi v tej slabo hranjeni telesni stročnici vegetiralo trudno in zaspano življenje. Hotel sem nadaljevati svojo pot, toda mož me je podrljivo ponovno. Premotril sem ga pazljivo. Njegovega obraza nisem spoznal, toda njegove oči so se mi zdele znane. Stopil je k meni in me vprašal s ponižnim glasom:

— Ali me ne blagovolite spoznati?

— Resnično ne! sem odvrnil.

— Jaz sem Tomaž Tedler, v šoli so me imenovali Long Tom. Od tedaj je že dvajsetlet let in v teh letih me življenje ni ravno preveč božalo.

— Long Tom! Se že spominjam. Kaj pa je s teboj? Zelo si je izpremenil!

— Da, življenje je šlo čez me s podkovanimi skornji.

V bližini je bila kavarna, kamor me je spremil šolski tovariš. Revež ni upal pristesti k meni. Dolgo sem mi moral

Nobileva radiopostaja je zahtevala v svojem zadnjem brzojavu

puške, municijo, čevlje, sani in ognjišče.

Nobile je baje otel le majhno količino provijanta in nekaj ogrinjala.

Letalo tipa »Dornier Wal«, ki je že startalo v Pisi in ki ga vodita piloti major Penso in stotnik Croscio vozi s seboj 2000 kg pomožnega materiala: zdravil, živil in obleke.

Še bolj nego ostali svet je zaradi Nobileve usode vznemirjena Italija, ker ni prišel zadnjih 24 ur od Nobila noben nov radiogram. Na Spitzbergu je začelo zopet snežiti v gostih kosih, v Rimu pa moli Nobileva žena s svojci drugih udeležencev ekspedicije noč in dan v cerkvi in prosi za rešitev svojega moža in njegovega spremstva. Gospa zatrjuje, da je trdno preverjena, da je njen mož težko ranjen in da sploh ne veruje, da še živi, dokler ga sama ne vidi...

Izumitelj smrtnih žarkov izginil

Nemec Weigel, ki si lasti zaslugo, da je izumil smrtonosne žarke pred Angležem Rindell-Matthewsom, je na čuden način izginil. V zadnjem času se je bavil v Johannesburgu v Južni Afriki z eksperimenti, da bi ujel solne žarke v neke kemične snovi in jih dovajal po vodnikih iz aluminija rudarjem, ki so zaposleni v globočinah johannesburških zlatokopov. Iz Johannesburga se je podal po opravkih v Kapsko mesto in se ni več vrnil. Pravijo, da so ga pred tem posetile neke osebe, med njimi zastopnik ameriške vlade, ki so ga skušale pridobiti, da bi jim izdal svoj izum smrtonosnih žarkov. Weigel je njihove ponudbe odločno odklonil. Morda je kakšna zveza med temi osebami in njegovim čudnim izginjenjem.

Sourada - 18 let

Porotniki v Kromerizu so obsodili trikratnega ubijalca Sourada, ki je umoril ženo jettiškega profosa Hermann in njena dva otroka, na 18 let ječe.

Zanimanje za tri dni trajajočo obravnavo je bilo ves čas ogromno. Interes občinstva je bil tako napet, da niso šli ljudje ne kositi, ne večerjati in da so čakali na izrek porotnikov celo noč. Ob tretji na 4. junij je prečital podpredsednik sodišča razsodbo. Izrek po-

prigovarjati, naj se ne sramuje. Ako sva mogla na šolski klopi presedeti skupaj toliko let, bova sedaj tudi vsaj pol ure. Naročil sem piva in kruha z maslom.

— No, sem pričel, kaj pa si delal, da te nisem nikdar videl? Ali si oženjen?

— Da.

— In imaš otroke?

— Deset.

— Kaj, deset otrok?

— Da. Dva sta umrla, ostali pa živijo.

— Ubogi prijatelji, gotovo imaš mnogo skrbi. Kakšna je tvoja služba?

— Nameščen sem pri občini. Plače imam dvatisočpetsto pengov, stanovanjske doklade osemsto pengov in deset otrok!

Začuden sem ga gledal.

— In od tega živiš in preživljaš deset otrok?

— Dobro jih preživljam ter bi bil zelo zadovoljen, ako bi živel tudi Tomaž in Jože, toda ta dva vrabca sta umrla na boleznii v vratu. In kako lepa sta bila! Ako sploh kaj manjka v mojem življenju, potem sta ta dva otroka.

Bil sem zelo začuden.

— Torej, niti sedaj še nimaš dovolj otrok?

— O, prijatelji, otrok ni nikdar zado-

rotnikov je bil enoglasen in ko je voditelj razprave vprašal obsojenca, če ima kaj pripomniti k obsodbi, je ta majlomno odvrnil, da prepušča to stvar svojemu zagovorniku.

Sourada je bil obsojen na 18 let zaradi tega, ker v Avstriji nimajo smrtno kazni in ker je izvršil zločine še kot mladoletnik. Vsako leto dne 23. julija, na dan, ko je ubil svoje žrtve, pa bo delal pokoro še v temnici, da bo kesanje za čin še ostrejšo.

Bodoči prezident Amerike

Konvent ameriške republikan. stranke v Kansas City je v torek, dne 12. junija postavil oficijelnega kandidata za letošnje prezidentske volitve v Zedinjenih državah. Kandidiral je Hooverja, za katerega se ni izjavil le predsednik strankinega odbora Butler, marveč tudi ameriški finančni minister Mellon, ki je vodil delegacijo iz Pensilvanije. 14.000 mož je ob tej priliki preselilo kandidaturu bodočega vodje Zedinjenih držav in vsi so soglasno pritrdili predlogu strankinega odbora.

Hoover se je rodil 10. avgusta 1874. v državi Iowa in je po poklicu rudniški inženjer. Služboval pa je tudi v celi vr-

K predsedniškim volitvam v Ameriki

Kandidat republikanske stranke trgovin. minister Hoover

sti kovinarskih podjetij v Zedinjenih državah, v Mehiki, Kanadi in Avstraliji. Bil pa je tudi v Evropi, kjer je temeljito spoznal Anglijo in Rusijo ter Italijo. Iz lastne prakse so mu znane tudi druge dežele, južna Afrika, Indija in Kitajska. V Tientsinu ga je vrtnec življenja pograbil v svoje kroge tako intenzivno, da se je udeleževal celo obrambe ob priliki boksarskega upora. V Rusiji je bil več let, v Londonu je l. 1902. osnoval veliko rudokopno podjetje itd. Z vsemi temi potovanji si je sino razširil obzorje. Odsotnost iz domovine pa mu je nakopala tudi številne nasprotnike, ki mu očitajo, da pozna Evropo in druge dele sveta bolje nego Ameriko.

Hoover je torej temeljit poznavalec političnih in gospodarskih razmer in če bo izvoljen za prezidenta Amerike, bo nastopila v zgodovini držav onstran oceana nova doba zgodovine.

Hoover je izkazal že celo vrsto odličnih uslug ameriški vladi. Med vojno je organiziral dovoz živil za Belgijce. Način, kako je izvršil to veliko nalogo, je upravljal frapiral njegove znanice in druge ljudi. Leta 1917. je postal Hoover diktator za živila v Ameriki. Kmalu nato je prišel v gospodarski svet Zedinjenih držav, po zlomu centralnih držav pa se je odpravil v Evropo, kjer je organiziral pomožne akcije za stradalajoče dežele našega kontinenta. Mnoge je rešil smrti, drugim pa je prinesel pomoč, ki je temeljito izboljšala njihov položaj.

Ko je pokojni prezident Wilson sklical drugo industrijsko konferenco, je

vodil njena zborovanja Hoover. Wilsonov naslednik Harding je imenoval Hooverja za državnega tajnika in pod Coolidgeovim predsedništvom je izvršil Hoover v trgovinskem ministrstvu čudovita dela. Pravijo, da mu ni najti para kot strokovnjaku za sirovine, tehniko njihove predelave, denarnih in kreditnih razmer ter vsega, kar spada še k tej kategoriji.

Kandidat za novega prezidenta Amerike je v prostem času tudi pisatelj. S svojo ženo je prestavil spis Rimljana Agricole »De re metallica«.

Čangtsolin mrtev

Japonske brzajavke iz Tokija poročajo, da je kitajski maršal Čangtsolin, bivši poveljnik severnih armad in diktator Kitajske, podlegel poškodbam in ranam, ki jih je dobil na umiku pri zadnjem porazu svoje vojske.

Če je ta vest verodostojna, se je Kitajska iznebila enega najvzemirjivejših ljudi, kar jih je imela v zadnjih desetletjih. Maršalovo življenje je bilo zelo burno. V rusko-japonski vojni se je boril na strani Japoncev, kjer je vodil zbor prostovoljcev. Ko je končala ta vojna, je stopil v kitajsko službo. V tem času so strmoglavili Kitajci svojo dinastijo v Pekingu in mesto prezidenta je zasedel Juanšikaj. Z njim se je Čangtsolin tako sprijaznil, da ga je imenoval Juanšikaj za guvernerja Mandžurije.

Njuno zavezanstvo pa je prenehalo, ko je skušal Juanšikaj zopet vzpostaviti monarhijo. Upri se je prezidentu in je odpadel od njega. Sebe l. 1924. se mu je posrečilo zasesti Peking. Toda že jeseni 1925. je moral prestolico izprazniti in se vrnil v Mandžurijo. Neki general, ki mu je bil podrejen, ga je izdal in ker so se začeli za kitajske razmere zanimati tudi Japonci, se je sreča zopet obrnila. L. 1926. pa je Čangtsolin uspešno potolkel generala Fenga in je postal neomejeni diktator severne Kitajske. Pred tedni pa ga je premagala južna armada. Moral je bežati, na umiku je bil nanj izvršen atentat in sedaj je podlegel ranam, v 52. letu svojega življenja.

Romunska princesa Helena

žena bivšega prestolonaslednika Karola, je vložila tožbo za ločitev zakona. Dosele se je, kakor znano, takšne tožbe branila.

Gledanje skozi kožo

Francoski učenjak Farigoule je pred časom postavil teorijo, da bi bila koža s pomočjo nekih svojih mikroskopičnih »očes« sposobna gledanja, če bi jo k temu vzgojili. Ta poskus je izvršil francoski psiholog Maublanc z gospo Heynovno, ki je slepa od svojega 18. meseca.

»Vzgojanje« se je pričelo s tem, da je eksperimentator gospo nekajkrat hipnotiziral in ji vsugeriral svrhu svojega poskusa. Pri četrth seji so se pojavili prvi znaki nekega »paroptičnega čuta«. Pri osmi seji je slepa gospa izjavila, da vidi svojega vzgojitelja, ki je sedel 50 cm od nje. Polagoma je začela razločevati njegov nos, njegovo čelo, njegova usta, njegov ovratnik, njegovo ovratnico. Kmalu je videla vso njegovo postavo, ločila je krog od četverkot-

nika in tudi različne barve so ji butile različne vtise. Danes, po triletnem vezbanju razločuje pisavo na lepenki in na papirju, celo čitati ji je mogoče, čeprav počasi. Ve pa takoj, ali je v temi ali na svetlem. Vase je sprejela že cel svet oblik in barv. Pravi, da vidi predvsem z lici, z vekami, s prsti in s tilnikom. Vendar je način njenega gledanja čisto drugačen nego način normalnega gledanja; so to bolj neka posebna duševna stanja nego opazovanja.

Kingsford Smith, zmagovalec Tihega oceana

Iz Brisbaneja v Avstraliji so sporočili vest, da je priplulo tja 9. t. m. letalo »Southern Cross« (Južni križ), ki je startalo 31. maja v Oaklandu (Kaliforniji) za najdaljši polet preko Tihega oceana. Ostru ne samo še razmeroma kratka proga iz Bris-

baneja v avstralsko glavno mesto Sydney. Prva etapa iz Oaklanda v Honolulu (Havajsko otočje) je merila 2100 milj, druga iz Honoluluja v Suvo na Fidžijskem otočju 3200 milj, iz Suve v Brisbane 1762 milj, skupaj približno 7000 milj (11.000 km). Letalo vodita avstralska letalca Kingsford Smith in Ulm, na krovu pa sta še dva Američana. Sprejem pogumnih mož, ki so skozi viharje in druge nepravilne premagali brez vsake škode največje morje sveta, je bil v Brisbaneju nepopisen. Obsipavali so jih z rožami in jih nosili v triumfu skozi mesto. Med prvimi, ki jim je čestital, je bil ameriški državni predsednik Coolidge, a avstralska vlada je poklonila Smithu darilo 5000 funtov šterlingov. Allen Hancock, ki je dal Smithu in Ulmu kredit za zgradbo »Južnega križa«, jima je po pristanku v Brisbaneju ves doig odpustil. Značilno za resnost tega podjetja je to, da je prišlo nekaj več vesti o njem v javnost šele tedaj, ko je bilo tako rekoč končano.

Deževno poletje

On (piše pismo): »Drag prijatelj, tu je prekrasno. Voda nam šumi neposredno pred okni...«

krat moli moja žena. Na Silvestrov večer pa sem na vrsti jaz. Ali si moreš predstavljati, kaj je to? Ali čutiš oživljajočo moč te lirike?

Poleg tega gremo pomladi in poleti na velike izlete, kjer spoznavamo drevesa in cvetlice ter se veselimo vsega tako, kakor da bi bilo vse naše.

Veruj mi, prijatelj, da na svetu ni drugega gorja razen onega, ki nam ga vsilijo naše prevelike zahteve. Največja blaženost je ona duševna moč, ki nas napravi sposobne, da se odrečemo vsem željam našega sebičnega »jaza«. Ako izginemo s svojimi osebnimi zahtevami, je pred nami le velik kup človeškega materiala, ki je meso našega mesa in kri naše krvi. Ali ni zavest, da smo napravili tej majhni človeški armadi veselje, prava blaženost? Po mojem mnenju so največji morilci in zločinci naše prevelike zahteve, ki uničujejo vso človeško srečo in mir. Ni hinavščina, kar govorim Vsaka moja beseda je čista resnica. Jaz hrepenim le po nadaljevanju svojega dosedanjega življenja in po blaženosti, ki jo uživam, kadar sedim nas dvanaest okoli moje skromne mize.

Deset ljubkih otrok! Za sebičnega človeka pomeni to mnogo skrbi, toda

zame, ki nimam »jaza«, je teh deset otrok neprecenljiva dobrota božja...

Umolknil je in se pripravil za odhod. Plaval sem in odšel z njim. Med potjo sva šla mimo trgovine z igračami. Prijel sem prijatelja pod pazduho in sem ga hotel peljati v trgovino, da si izbere za vsakega otroka primeren spomin. Toda prijatelj na moje veliko iznenadenje ni sprejel povabila ter je rekel:

— Zahvaljujem te za tvojo dobrosrčnost, toda ne huduj se, ker je ne morem izrabiti. In sicer zato ne, ker vzbujajo igrače velike zahteve. Moji otroci bi si kmalu želeli novih ter bi postali nesrečni in nezadovoljni. Zato zaklepam pred njimi, dokler bom pač mogel, vse stvari, ki niso predmet duševnih potreb.

Hvaležno mi je stisnil roko in izginil med pešci. Razmišljal sem in končno sem uvidel, da je moj nekdanji šolski tovariš, zanemarljivo oblečeni Tomaž, velik mož, kajti on si je ustvaril na zemlji v svoji majhni okolici svet, o katerem nam je Jezus toliko pridigal. Spoznal sem, da more biti človek, skrit pred svetom, sredi ozkih meja svoje družine vendarle velik mož, imeti pa mora močno, čisto, Kristusu podobno dušo!

Iz novosti državne licejske knjižnice v Ljubljani

(Priobčuje dr. Joža Glonar.)

XIX.

Arbeit, Deutsche Monatshefte für das geistige Leben der Deutschen in Böhmen. Prag, 1901— (II 41.416.)

Baltour Fr.: Dr. Elsie Inglis. London 1922. (41.573.)

Bauerleiss R.: Irische Frühmissionäre in Südbaiern. München 1924 (II 45.022.)

Bleibtreu K.: Königsgrätz. Stuttgart, 1903. (41.343.)

Börtzler F.: Das wahre Gesicht des Sokrates. Leipzig, 1925. (II 42.678—1.)

Bosna i Hercegovina. Sarajevo 1922. (44.664.)

Brückner A.: Peter der Grosse. Berlin 1879. (44.625—III/6.)

Cramer L.: Das latente Bild. Halle a. S. 1911. (41.348—78.)

Daneš I. V.: Das Karstgebiet Goenoez. Siewoe in Java. Prag 1915. (II 41.433.)

Du Bois - Reymond E.: Über die Grenzen des Naturerkennens. Die sieben Welttheorien. Leipzig 1891. (41.515.)

Dupuis Ch. F.: Ursprung der Gottsvor-ehrung. Leipzig 1910. (44.697.)

Florinskij T. D.: Словесная Матаня и ея издавна Киев 1886. (II 41.449.)

Gädke R.: Kriessbriefe aus der Mand- schurei 1904. Berlin 1905. (44.665.)

Gomiljak J.: Potovanje v Rim. V Celovcu 1878. (41.564.)

Hauthaler W.: Libellus declinationis de anno 1285 Salzburg 1887 (II 41.444.)

Hoffmann E.: Das Gymnasium und die Philosophie. Leipzig 1926. (II 41.381.)

Hugo O.: Die Deutsche Volkspartei. Berlin 1921. (II 42.021—3.)

Izveštaj o radu za organizovanje jugoslo-venske akademске оmladine u Швајцарској Женеви 1918. (41.571.)

Kaučič Fr.: Georg Freiherr von Vega. Wien 1886. (41.347.)

Kingdom, The, of the Serbians. Croats and Slovenes. Vienna 1925 (II 44.527.)

Kruitwagen B.: Die Ansprüche Hollands auf die Erfindung der Buchdruckerkunst. Mainz 1925. (II 42.208.)

Leicht M.: Linee generali sulla costituzione della Marca del Friuli. Udine 1893. (41.477.)

Lindner G. A.: Encyclopädisches Hand- buch der Erziehungskunde. Wien 1884. (41.466.)

Macher M.: Medizinisch - statistische To- pographie des Herzogtums Steiermark. Graz 1860. (41.467.)

Mémorial du Gouvernement de Plume à la Commission parthétique Italo-Jugoslave à Abbazia Sušak 1923. (44.731.)

Milleker F.: Fr. Schuster, ein wenig be- kannter Banater Maler. Bela crkva 1927. (44.706.)

Mollinary A. Fr. v.: Sechshundvierzig Jah- re im öst.-ung. Heere. 1833—79. Zürich 1905. (41.394.)

Nastić D.: Језуити у Босни. Београд 1906. (41.561.)

Okkupation, Die, Bosniens und der Her- cegovina durch k. k. Truppen im Jahre 1878. Wien 1879— (II 41.439.)

Perković L.: La question de la Dalmatie. Genève 1919. (41.337.)

Philippson M.: Westeuropa im Zeitalter Philipp II., Elisabeth und Heinrich IV. Ber- lin 1882. (44.625—III/2.)

Pratika, Goriska, za navadno leto 1922. V Gorici 1922. (44.789.)

Reisse R.: Die Weltanschauung des jun- gen Görres. Köln 1926 (II 43.354.)

Rodolico N.: Le colonne dell' Austria. Mi- lano 1917. (41.576.)

Schels J. B.: Die Operationen der verbün- deten Heere gegen Paris im März 1814. Wien 1841. (41.346.)

Schleyer W.: Bäder und Badeanstalten. Leipzig 1909 (II 41.411.)

Schöpf I.: Die kirchlichen Zustände in Oesterreich und das allgemeine Konzil in Rom. Innsbruck 1869. (41.496.)

Servaes Fr.: Heinrich von Kleist. Leipzig 1902 (II 41.427.)

Siekovec M.: Vurberg. Krajevojsko - zgo- dovinška črtica. V Mariboru 1895. (41.572.)

Slovenačka. Beograd 1927. 41.328—202.

Sprachen- und Nationalitätenfrage, Die, in Oesterreich. Von einem Romanen. Wien 1860. (41.519.)

Stenograf, Jugoslavenski. Izdavalci i uređnici A. Bezenšek. U Zagrebu, 1876— (44.627.)

Studniczka F.: Von der griechischen Pla- stik des V. Jh. v. Chr. Leipzig 1926. (II 42.678—2.)

Theofilaktos: Жизнь на Св. отец нам Кле- мент Срепен 1885. 44.621—2.

Unité. L' Yougoslave. Manifeste de la Jeunesse Serbe Croate et Slovène réunie Paris 1915. (41.589.)

Valenta E.: Die Behandlung der für den Auspümpfungsprozess bestimmten Emulsi- onspapiere. Halle a. S. 1896. (41.348—20.)

Vicof M.: Grammatica romana. Cernaut 1912. (41.497.)

Vošnjak B.: A Dying Empire. London 1918. (41.583.)

Wynne E.: The Visions of the Sleeping Bard. Caernarvon 1909. (44.369.)

Zotti R.: Pomponio Amalteo. pittore del sec. XVI. Udine 1905 (II 41.447.)

Dopisi

FRAM PRI MARIBORU. Dne 10. t. m. po- poldne je tukajšnja Čitalnica uprizorila «Vdovo Rošlinko» v Turnerjevi dvorani. Pri- prave in igranje je vodil gosp. Weber in je sam predstavil ženina Janeza tako nepri- siljeno in tako naravno, da je zaslužil vse priznanje. Nič manj je ulogo pogodila vdo- va Rošlinka, ki je bila za vdovski stan še sicer precej mlada, a je vendar nastopala nad vse pričakovanje in v veliko zadovolj- nost gledalcev. Tudi njena bči je svojo ulo- go prav zadovoljivo rešila. Balantač se je pokazal kot pravi romar in tudi prijateljica vdove ni zaostala za drugimi. Sploh zaslu- žijo vsi igralci vse priznanje in pohvalo. Naj jim bo ta, tako dobro uspeša prireditev že zahvala za njihov trud, s katerim so pri- pravili drugim užitek in zabavo. Zato pri- čakujemo to soboto pri ponovitvi obilen obisk. Po predstavi je zapel čitalnični pev- ski zbor še par prav mičnih pesmi s popol- no dovršenostjo, kar dela zboru in nje- go vemu vodji posebno čast.

STARA VAS. Osnovna šola v Stari vasi je priredila dne 9. t. m. šolski izlet v Ljub- ljano. Da je izlet v vsakem pogledu tako lepo uspel, sta pripomogla zlasti znana lju- bitelja mladine gg. dr. Josip Zdošek, odvet- nik v Brežicah, in F. Krapež, restavrator v Ljubljani, ki sta preskrbela brezplačen obed v restavraciji «Zvezda», ter razni do- mači dobrotniki, predvsem gg. Josip Jane- žič star. in Josip Balon, velenosestrička v Stari vasi, kakor tudi kraj. šolski odbor. Vsem darovalcem izreka v imenu šolske mladine tem potom najsrčnejšo zahvalo šol- sko upraviteljstvo v Stari vasi - Bizeljako.

POLHOV GRADEC. Slana nam je vze- la orehe, češnje in češplje. Solnčni dnevi so zadnje dni znatno pospešili rast na nji- vah in travnikih Čebele pridno nabirajo med, da popravijo, kar so zamudile zaradi deževnih dni. Prihodnji teden prično s svo- jim delom kosci in grabljice. Cesta v Ljub- ljano je od sile slaba. Koliko trpi na nje živina in vozniki! V dežju bredemo blato a kadar se ta posuši, smo v oblakih prahu. Na nekaterih mestih je cesta tako ozka da se s težavo in z nevarnostjo srečujejo vozovi. Kar so nam povodnji zmalčile po- lja, v gozdu sekira pridno poje. Les gre sploh bolj v denar, zlasti v deske in re- meljne, žagane smreke in jelke. Gozd na- za silo živi in živinorej. Na jesen pojdo- zopet več fantov in mlajših mož v Ameri- ko, kar je najbolj žalosten pojav v dana-šnjem kmečkem življenju.

LOŠKA DOLINA. Obmejni Sokol v Lo- ški dolini bo priredil 17. t. m. ob vsakem vremenu svoj letni javni nastop v Sokol- skem domu v Starem trgu pri Rakeku. Društvo bo ob tej priliki pokazalo uspeš- svojega celoletnega neumornega dela. Po- javni telovadbi se bo vršila velika doma- ča ljudska veselica. Priporočamo, da pose- ti občinstvo od blizu in daleč to priredite- tev, da moralno podpre to vestno na- rodno stražo ob skrajni meji države. 1132

RIBNICA. Na naši meščanski šoli se pričnejo izpiti privatistov in drugih v po- nedeljek 18. t. m. ob 8. dopoldne. Skle- šolskega leta bo na Vidovdan Po maši in slovesnosti proslave padlih junakov, ki se je udeležijo vsi učenci in učenke, bo razde- litev izpričeval. Vpisovanje v prvi razred za prihodnje šol. leto bo 29. in 30. t. m. dopoldne v pisarni ravnateljstva, in sicer na praznik od 10. do 12. 30. junija pa od 8. do 12. dopoldne. Pogoj sprejema je za- dovoljivo dovršeni IV razred (šol. leto) osnovne šole. V teh dneh se vpišejo tudi vsi dosedanjji učenci in učenke šole. V za- četku prihodnjega šol. leta v času od 1. do 6. septembra se bodo smeli vpisovati le učenci (-ke), ki imajo sedaj ponavljajni (razredni) izpit. Drugih vpisovanj tedaj ne bo. — Ravnatelj.

Radio

Iz večernih programov:

Sobota, 16. VI.

BERLIN 20.30: Parodije na stare burke. (Orke- ster, zbor in solist.)

FRANKFURT 20.15: Ascher: «Maričkin vojniki», opereta v 3 dejanjih.

LANGENBEO 18: Večerni koncert orkestra.

19.30: Berlioz: «Faustovo pogubljenje»; dra- matična legenda za sopran, alt, tenor, bas, zbor in orkester. (Prenos iz Hamburga.) Nato zabaven večer.

STUTTGART 20.15: Prenos operete iz Frank- furta.

ZAGREB 19.30: Prenos operete iz narodnega gledišča v Ljubljani.

BRNO: 19: Večerni koncert orkestra.

LONDON 20.30: Komorna glasba. — 1. Skladba za čelo in klavir — 2. Tri Schubertove pes- mi. — 4. Pesmi Hagona Wolfa. — 5. Brahms: Sonata v G dur za čelo in klavir.

PRAGA 20: Prenos koncerta iz Brna.

RIM 21.15: Gounodova opera «Faust».

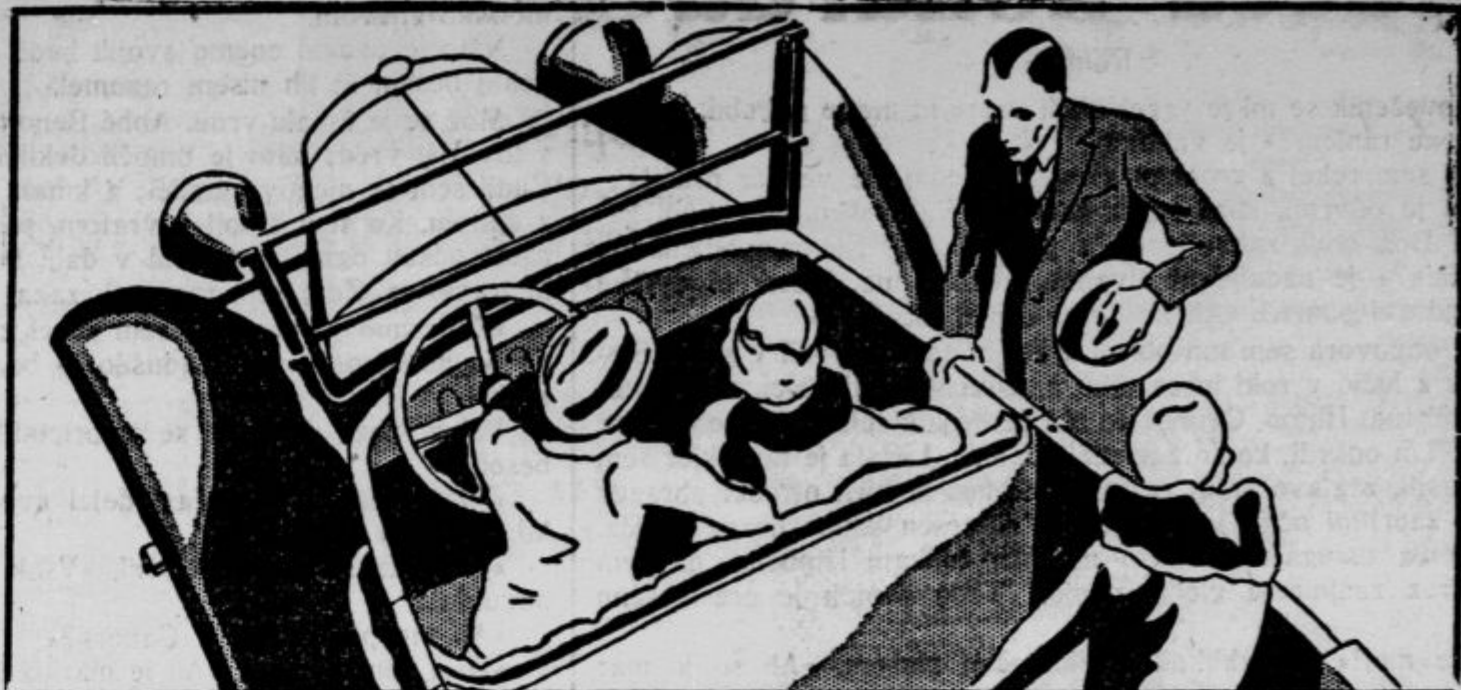
DUNAJ 19.15: Komorna glasba. — Mozart: Trio v Es dur.

20.15: Grillparzerjeva tragedija «Zidinja iz Toleda».

VARSAVA 20.30: Večerni koncert orkestra in so- listov.

STOCKHOLM 20.15: Vokalni in instrumentalni koncert lahke glasbe.

BUDIMPEŠTA 21.30: Koncert orkestra in so- listov. (Odlokmi iz operet.)

Samo pri mnogo dražjih vozovih boste našli zunanost, izdelavo in tehnična izboljšanja novega Chevroleta

Primerjajte Chevroleta z drugimi vozovi. Samo vozovi, ki so mnogo dražji, se odliku- jejo na enak način v tehničnem oziru glede karoserije, motorja z zgoraj krmiljenimi ven- tilji, Duco barvo čistila za zrak in sita za olje, skratka vsega, kar napravi Chevro- leta odličnim poleg nizke cene. Niti eden vseh drugih vozov pa ni tako ekonomičen v opravljanju.

Radi te izredne vrednosti pri nizki nabavni ceni so si štiri milijoni ljudi širom celega sveta izbrali CHEVROLETA. Ta ogromna prodaja je omogočila General Motors družbi ponudbo tega novega Chevroleta za skrajno nizko ceno.

Zastopniki po celi Jugoslaviji.

CHEVROLET

PROIZVOD GENERAL MOTORS

Glavno zastopstvo in zaloga rezervnih delov

V. & M. BAREŠIĆ & Co.

ZAGREB

LJUBLJANA

Kraljice Marije ulica 34. — Tel. 27-44

Dunajska cesta 12. — Tel. 2292

Firma Waffentabrik Mauser A. G., Oberndorf a/Neckar
vlasnik jugoslovenskog patenta br. 1873

„Novine na citindri nem zaivaraču sistema Mauser“

želi prodati taj pa ent ili dati icencu istog.

informacije daje dr. Janko Olip, advokat u Beogradu,
Kralja Milana 78 765

Iglicast gozd

smreka in jelka, dobro zaraščen in sposoben za delni posek, ali večje gozdno posestvo se kupi.

7614

Ponudbe pod „Gozd“ na oglasni oddelek „Jutra“

Firma Waffentabrik Mauser A. G., Oberndorf a/Neckar
vlasnik jugoslovenskog patenta br. 1872

„Pistolj koji se sam od sebe puol sa zatva- račem koji se kreće po dršci“

želi prodati taj patent ili dati licencu istog.

Informacije daje dr. Janko Olip, advokat u Beogradu,
Kralja Milana 78 7649

I. Repše

LJUBLJANA, Dvorni trg 1.

Zaloga najmodernejših oprav za spalnice, jedilnice in kuhinje. — Izdelava naj- finejša — vse iz vezanega, zajamčeno suhega lesa po najnižjih cenah. 6619

la. Portland cement

tt. „DALMATIA“ d.d.

Kaštel Sućurac pri Splitu

4099 svetovnih znamk

TITAN in NEPTUNE

M. Gregović & Co. Ljubljana

Cankarjevo nabr. 1/1.

Telefon 297

Vlahov ELIXIR

ki krepi in
zdravi želodec,
je edino

R. Vlahov

odlikovan na vseh sve-
tovnih izložbah

Ime VLAHOV z našo
etiketo je zaščiteno po
vseh državah sveta.

Čuvajte se ponarejanj!
Tovarnica ustanovljena leta 1861.

Švejk v slovenskem prevodu

Slovenci smo občudovali Švejka najprej v filmu, potem na odru, a se-
daj ga imamo tudi v knjigi V vrlem vojsku Švejk je na preprost, a tem
bolj učinkovit način osmešeno vse, kar nas je morilo in mučilo pred pre-
vratom in v svetovni vojni militarizem špiceljstvo, vojaško zdravništvo,
štreberstvo, renegatstvo in nadutost mogočnih tepev in denuncijantov.
Dokler bereš se zabavaš smehljaj in pritrjuješ: »Da, prav tako je bilo
1914 in vse čas med vojno.«

PUSTOLOVSCINE DOBREGA VOJAKA ŠVEJKA v svetovni vojni je
izšla v jako lepi opremi (broširana knjiga velja Din 48, vezana Din 56)

Knjigarna Tiskovne zadruga
v Ljubljani, Prešernova ul. 54.

IVAN ZAKOTNIK LJUBLJANA

DUNAJSKA C. 46

Telefon št. 579

MESTNI TESARSKI MOJSTER

Vankovrstna tesarska dela, moderne lesene stavbe,
ostreže za palače, hiše, vile, tovarne, cerkve in
zvonike; stropi, razna tla, stopnice, ledenice, pavi-
ljoni, verande, leseno ograje l. t. d.
Gradba lesenih mostov, jezov in mlinov.

Parna Toga. 43. Tovarna furnirja.

